Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXIV., št. 214 Ljubljana, sreda 17. septembra 1941-XIX Cena 2 Lit.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, Za inozemstvo 10 L.
EKSKLUZIVNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Gigantska borba na vsej fronti

Čim dalje hujši pritisk na Petrograd — Boji se razvijajo z naraščajočo srditostjo — V Ukrajini so nemške čete izsilile prehod čez Dnjepr
Na srednjem odseku uničene tri sovjetske armade

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. septembra. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo naslednje poročilo:

V Ukrajini so oddelki nemške vojske z učinkovito podporo letalskega orožja ustvarili v drznih napadih na najvažnejših mestih prehode preko širokega dolnjega toka Dnjepra. Potem, ko so bila mostišča v večdnevnih bojih proti ogorčenim močnim sovražnim napadom, delno podpirana od oklopnih vozil, ohranjena in razširjena, so sedaj nemške divizije preko njih zmagovito prodrle dalje v široki fronti proti vzhodu.

Na prostoru južno od Ilmenskega jezera so v zadnjih tednih čete nemške vojske pod vodstvom generalnega polkovnika Buscha, podpirane po oddelkih letalstva generalnega polkovnika Kellerja, odločilno porazile močne sile sovjetske 11., 27. in 34. armade. Devet sovražnih divizij je bilo popolnoma uničenih, 9 nadaljnjih pa poraženih z najbolj krvavimi izgubami za sovražnika. Nad 53.000 ujetnikov je padlo v naše roke. 320 tankov, 695 topov vseh vrst, kakor tudi mnogoštevilni vojni material je bilo zaplenjenih ali pa uničenih.

V boju proti angleški oskrbovalni plovbi je uničilo letalsko orožje podnevi zapadno od Hebridskih otokov en petrolejski parnik s 7.300 br. reg. tonami. **V pretekli noči** sta bili na morju ob Angliji zažgani v nekem konvoju dve veliki trgovski ladji, med njimi ena transportna.

V severni Afriki so podvzele nemške čete na sollumski fronti uspešen izvidniški sunek z oklopnimi vozovi. **Pri Tobruku** je bila zavzeta po hudem boju važna višina. V letalskih bojih in s protiletalskimi topovi je bilo 14. septembra sestreljenih v severni Afriki 8 angleških letal brez lastnih izgub.

Poizkusi angleških letal, da bi v teku včerajšnjega dne napadli Nemški zaliv in nizozemsko obalo, so ostali brez učinka.

Lovci so sestrelili dve sovražni letali.

Angleška letala so v poslednji noči metala bombe na razne kraje v severozapadni Nemčiji. **Civilno prebivalstvo je imelo predvsem v Hamburgu izgube, mrtve in ranjene.**

Nočni lovci in protiletalski topovi so sestrelili 9 napadajočih bombnikov.

Neprestano bombardiranje Petrograda

Vzhodna fronta, 18. sept. s. Množinsko bombardiranje utrjenih položajev, ki vzdržujejo zaporedne obrambne sovjetske črte okrog Petrograda, traja že tri dni in je bilo včeraj zjutraj ojačeno k akcijami, ki si nenehoma slede. Tone bomb velikega in srednjega kalibra padajo na utrdbice, strelske jarke in druge utrjene postojanke v pristanišču in na pozicije, ki jih je sovjetsko poveljstvo organiziralo vzdolž celotnega toka Neve. Nemško topništvo velikega in srednjega kalibra neprestano ruši sovjetske položaje, ki so najbližji nemškim položajem. V notranjosti Petrograda je bil ves promet ukinjen. Oskrbovanje prebivalstva in vojske z municijo in živili postaja čedalje bolj problematično in težko.

Naskok na utrdbe

Berlin, 17. sept. s. V teku operacij proti utrjenemu pasu Petrograda je neka nemška pehotna divizija 14. septembra napravila širok vdor, ki ga je sovražna obramba srdito branila. Pri teh akcijah so Nemci onesposobili za borbo 91 ruskih utrdbic in zajeli nad 800 ujetnikov. Uničeni so bili številni tanki, topovi in drugo orožje.

Velike bitke

Vzhodna fronta, 17. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Vojaška tajnost ne dopušča, da bi navedli razvoj velikih vojaških operacij, ki so že več ko teden dni v teku na vzhodni fronti. Zaradi teh razlogov ni mogoče navesti odsekov ne krajev, kjer se razvijajo velike bitke. Operacije se razvijajo zmagovito in pospešeno. Do sedanjega trenutka se lahko trdi, da bodo do sedaj doseženi uspehi ustvarili položaj z resnimi posledicami za boljševiško vojsko. Vesti iz Berlina o rezultatih operacij v zadnjih dneh južno od Petrograda vsebujejo prve elemente operacij, ki so v teku. Lahko smo ponosni, da v teh operacijah sodelujejo odlično, z zanosom in neprimernim navdušenjem italijanske sile ekspedicijskega zbora v Rusiji.

Madžarski odsek

Budimpešta, 17. sept. s. Madžarska brzojavna agencija poroča o operacijah v odseku fronte, kjer se bore madžarske čete. V tem odseku je sovražnik v zadnjih dneh nadaljeval z utrdbenimi deli. Je pa vtis, da dela ne napredujejo redno. Na tem odseku je delovanje topništva razmeroma slabo. Pri vseh akcijah madžarskih čet se ni pokazal velik odpor sovjetskih sil. Madžarsko topništvo je z dobrimi zadetki pognalo v zrak neko veliko sovražnikovo skladišče municije. Z operacijami v zadnjih tednih so bili ustvarjeni vsi pogoji za nadaljnje velike operacije.

Letalske borbe

Berlin, 17. sept. s. Močne nemške letalske skupine so v ponedeljek napadle nekatere sovražne položaje v področju Kijeva in so smrtonosne utrdbe in zbirališča čet. Številni sovjetski tanki so bili napadeni z bombami in s strojnicami. Sovražnik je izgubil 350 motornih vozil. Za borbo je bilo onesposobljenih 20 oklopnih avtomobilov. V tem odseku fronte so nemški lovci sestrelili 14 sovražnih letal, 33 letal pa je bilo uničenih na tleh.

Vzhodna fronta, 17. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča da so skupine nemških bojnih letal napadle železniške proge, središča in velike prometne zveze južno od Dnjepra ob južni obali Azovskega morja ter v severnem področju Krima.

Berlin, 17. sept. s. V ponedeljek je bilo zbitih skupno 96 sovjetskih letal od teh 39 v letalskih dvobojih 22 s protiletalsko obrambo in 35 na tleh.

Berlin, 17 sept. s. Skupine nemških letal so v ponedeljek napadle sovjetske položaje v Severnem odseku vzhodne fronte ter dosegle lepe uspehe. Močne skupine strmoglavcev so učinkovito bombardirale borbene položaje sovražnika v področju Murmanska. Druge skupine bombnikov so bombardirale z velikim uspehom pomorske objekte v Severnem morju. Potopljeni sta bili dve sovjetski transportni ladji z 2.000 in 1.000 tonami, neka 1.000-tonska ladja pa je bila hudo poškodovana.

Polaganje min v Finskem zalivu

Berlin, 17. sept. s. Edinice nemške mornarice zmagovito prodirajo v notranjost Finskega zaliva po katastrofalnem umiku ruske mornarice v vode okrog Tallina. V teku dneva in ponoči so bile z uspehom izvedene operacije polaganja min kljub slabim vremenskim prilikam in neprestanim napadom sovražnih letal. Na estonski obali so bila dokončana dela za namestitev novih baterij.

Nemški tisk o položaju

Berlin, 17. sept. s. Z velikimi naslovi objavljajo snočnji berlinski listi na prvi strani poročilo o prekoračenju Dnjepra v široki fronti, o uničenju 9 sovjetskih divizij in o velikanskem plenu nemških čet. »Lokalanzeiger« poroča iz New Yorka, da je neki politični sodelavec Hearstove skupine listov sporočil iz Šanghaja, da je Stalin vrgel zdaj v boj vse človeške in materijalne rezerve v obupnem poizkusu, da bi zajezil nemško prodiranje. Ameriški dopisnik sodi, da je vojaški položaj Sovjetov bolj kot kdaj obupen.

»Nachtausgabe« komentira poziv angleškega ministra za oskrbovanje Beaverbroocka delavstvu vojne industrije in pravi, da je govornik hotel do skrajnosti pospešiti proizvodnjo, ki je namenjena rdečim. To je tembolj smešno, pravi list, ker v Londonu ni nikogar, ki bi verjel v možnost pomoči Sovjetom v oboroževanju, kajti angleška proizvodnja ne zadošča niti za kritje angleških potreb in ker bi pomoč mogla priti samo preko Irana ali Vladivostoka.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« polemizira z ameriškim mornariškim ministrom Knoxom. Minister Knox je potrdil v dopolnilo Rooseveltovih izjav, da se bo ameriška mornarica ravnala vedno po formuli »streljanja brez opozorila« proti kateri koli ladji katere koli narodnosti, ki jo bo srečala na poti od ameriškega kontinenta do islandskih teritorijalnih voda. Je torej jasno, da se rahljajo zadnje vezi famoznega nevtralnega zakona in da se odslej išče incidente na vseh morjih, ki so ameriškim ladjam odprta. List pravi, da ima Roosevelt razloge, da pospešuje stvari na ta način, kajti 7 milijard dolarjev, ki jih je nabral za pomoč Angliji, je pri koncu in ameriški davkoplačevalci bodo v kratkem pozvani, da vplačajo nadaljnje vsote.

Glede tega navaja »Borsen Zeitung« odstavek iz volilnega govora predsednika Roosevelta: »Odločeni smo, da ne sodelujemo na noben način v morebitnem konfliktu, ki bi nastal v Evropi ali v Aziji. Gre za sumljive manevre nekaterih, ki so razširili vest, da hoče sedanja vlada zavesti Zedinjene države v vojno. Vi, moji dragi sodržavljani, pa veste natančno, komu je verjeti.« Resnično vedo dragi volilci, zaključuje glasilo nemških oboroženil sil, zelo natančno, kdo je lagal.

Madžarska gospodarska fronta

Budimpešta, 17. sept. s Novi madžarski minister za oskrbovanje general Bengyel je včeraj govoril po radiu. Med drugim je rekel:

»Madžarski vojak se bori ob strani naših hrabrih zaveznikov v gigantski bitki, ki poteka zmagovito, za nov red in za bolj pravično ravnovesje v Evropi. Vrsta naših skupnih zmag nam je jamstvo, da nas nobena sovražna sila ne bo mogla nikoli z orožjem premagati. Minister je dodal, da bi sovražnik rad zmagal z izstradanjem narodov, ki se bore proti njemu in da je treba zaradi tega zmagati tudi na tej fronti. Izvajani bodo neizprosno vsi zakoni, ki pobijajo draginjo in kopičenje blaga.«

Sovjetski padalci v Bolgariji

Sofija, 17. sept. s. Neko sovjetsko letalo je izkrcalo pri Dobriču v južni Dobrudži 6 padalcev. Bolgarski vojaki so jih opazili ter so se z njimi spopadli. Vseh šest padalcev je bilo ubitih. V spopadu je bil ranjen en oficir in dva bolgarska vojaka. Padalci so bili vsi bolgarske narodnosti in so že več let iz političnih razlogov živeli v Sovjetski zvezi.

Zapadna fronta

Berlin, 17. sept. s. DNB poroča, da so angleški bombniki v noči na 16. september odvrgli veliko število rušilnih in zažigalnih bomb na stanovanjske predele Le Havrea. Bombe so povzročile precejšnjo škodo. Pri teh napadih je bilo porušenih 20 stanovanjskih hiš. Bombe niso zadele nobenega vojaškega objekta. 10 Francozov je bilo ubitah, 9 pa ranjenih.

Križarka „Exeter" v popravilu

Tanger, 17. sept. s. Križarka »Exeter«, ki je hudo poškodovana, je dospela v Gibraltar, kjer bo popravljena. S krova ladje, ki kaže vidne znake poškodb, so bili izkrcani številni ranjenci, katere so spravili v bolnice mesta.

La Linea, 17. sept. s. V pristanišče Gibraltarja je dospela močno poškodovana angleška torpedovka »L 16«. Z ladje so izkrcali ranjence.

Položaj v Iranu

Bern, 16. sept. d. Kakor poroča turški radio iz Teherana se je perzijski šah odpovedal prestolu.

Rim, 17. sept. s. Agencija Reuter poroča, da korakajo enako močne angleške in ruske sile proti Teheranu.

Carigrad, 17. sept. s. Semkaj došle vesti potrjujejo upor Kurdov v raznih predelih Irana proti angleškim okupacijskim četam. Angleški krogi v Carigradu so obveščeni, da je dopisnikoma londonskega radia in dopisniku »Timesa«, ki so ju uporniki ujeli, uspelo pobegniti. Te vesti potrjujejo, da je nastal upor v Iranu.

Nemci zapuste Teheran

Berlin, 17. sept. s. Danes bodo iz Teherana odpotovale v domovino nemške žene in otroci, ne pa tudi funkcionarji nemškega poslaništva. Žene in otroci se bodo vrnili v domovino preko Turčije.

Vojna na Kitajskem

Šanghaj, 17. sept. s. Izkrcani oddelki japonske pehote so nadaljevali z uspehom očiščevalne operacije v severni, osrednji in južni Kitajski. Uničenih je bilo več tisoč kitajskih četnikov. Očiščevalna akcija je bila izvedena tudi na otoku Hainanu in vzdolž dolnjega toka Rumene reke.

Propagandno ministrstvo na Japonskem

Tokio, 17. sept. s. Listi poročajo, da bo namesto sedanjega vladnega poročevalskega urada ustanovljeno ministrstvo za propagando.

Potres v Turčiji in Grčiji

Carigrad, 17. sept. s. Potrjujejo se vesti o hudem razdejanju potresa v nekaterih krajih Anatolije, ki so bili popolnoma uničeni. Doslej so ugotovili, da je potres zahteval 500 žrtev. Oblasti so priskočile na pomoč, vendar povzročajo novi potresni sunki še vedno nova razdejanja.

Tirana, 17. sept. s. Po vesteh iz Tepelenija, je potres povzročil škodo v vaseh Benka in Luzzati, kjer so se zrušile številne hiše. Žrtev ni bilo. Vojaške in civilne oblasti so poslale v prizadete vasi pomoč.

Iz Rooseveltove Amerike

Washington, 17. sept. s. Bivši ameriški poslanik v Varšavi Biddle, ki je pognal leta 1939. poljsko vlado v vojno in ki mu je Roosevelt dodelil nove funkcije v ministrstvu za pravosodje, je potvoril določbe ameriškega zakona o nevtralnosti, katerega samovoljno interpretira. Biddle je odredil, da se zakon o nevtralnosti ne tiče nekaterih oddaljenih pasov kakor Sueškega prekopa, Birme in Hongkonga. V te pasove torej lahko pridejo ameriške trgovske ladje, ne da bi kršile ta nevtralnostni zakon. Roosevelt je 4. novembra 1939 izjavil, da smatra za vojne predele angleške otoke, Severno Irsko in dominijone, to je Indijo, Avstralijo, Kanado, Južnoameriško zvezo in Novo Zelandijo. Zdaj bi vojni razlagalci vrste Biddlea radi izključili iz tega območja nekatere strateško zelo važne pasove, in s tem dosegli, da bi ameriška mornarica praktično nadomestila povsod tod v večjem delu angleške ladje.

New York, 17. sept. s. Listi poročajo, da pripravljajo vojaške oblasti uvedbo cenzure za vsa poročila iz Severne Amerike v tujino. Načrt, ki naj bi se nanašal na tisk, naj bi bil odobren na prihodnjem zasedanju parlamenta.

Obnovite naročnino!

Ofenzivni sunki na egiptsko ozemlje

Z uspelimi krajevnimi akcijami je bil sovražnik pregnan iz svojih postojank — Obsežno delovanje letalstva — Dvanajst sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 16. septembra naslednje 469. vojno poročilo:

Nemški mehanizirani oddelki so s podporo več skupin osnih letal v dneh 14. in 15. izvedli odločen napadalni sunek na egiptsko ozemlje vzhodno od Solluma ter so prisilili angleške čete k umiku. Nemški in italijanski lovci so se ponovno spopadli s sovražnimi letalskimi silami in so sestrelili 12 sovražnih letal. Naših se 10 ni vrnilo. Druga letala so bila poškodovana. V letalih je bilo nekaj ljudi ranjenih.

Druge skupine kr. letalstva so ponoči zopet bombardirale trdnjavo Tobruk in področje okrog Marsa Matruha. Zadete so bile naprave in skladišča, v katerih so se razvili požari, kakor tudi zbirajoča se motorna vozila ter železniške naprave.

Sovražna letala so brez uspeha bombardirala Bengazi.

V vzhodni Afriki intenzivno delovanje topništva, možnarjev in avtomatskega orožja na odseku pri Uolkefitu ter poskusi sovražnika, da bi se približal našim postojankam na utrjenem področju Kulkvaberta. Sovražnik je bil gladko odbit.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so naša letala z bombami zadela in hudo poškodovala neko sovražno trgovinsko ladjo.

Operacijsko področje, 17. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Na fronti pri Sollumu utrjujejo kar naprej italijansko-nemške sile svoje položaje in ojačujejo lastne črte ter dosegajo pozitivne uspehe v operacijah krajevnega značaja. Neka nemška kolona je izvedla ofenzivno izvidniško akcijo v smeri vzhod-jugvzhod. Sovražnik se je po poizkušanem odporu umaknil na preostale položaje. Neki nadaljnji naš prodor se je zaključil s uspehom. To akcijo je hrabro podpiralo naše letalstvo, ki je zadalo težke izgube sovražnim formacijam, ki so skušale intervenirati.

Bombe na letališče v Kairu

Berlin, 17. sept. s. Nemški bombniki so po poročilu DNB napadli v noči na 16. september letališče pri Kairu, kjer so bili zadeti hangarji in skladišče municije. Izbruhnil je velik požar, kateremu so sledile močne eksplozije in iz gorečega predela se je dvignil zelo gost dim.

Pavelić o borbi Hrvatske proti boljševizmu

Velika smotra vojaških organizacij v Zagrebu

Zagreb, 17. sept. s. Vojaki kraljeve milice, ustaška milica, poglavnikova garda, redna milica in letalci so napolnili včeraj zgodovinski trg sv. Marka in poslušali Poglavnikov govor. Pred njimi je bila četa oficirskih kandidatov in oficirjev državne milice, ki se je hrabro borila v Bosni proti četniškim in komunističnim tolpam. Ti vojaki bodo zasluženo napredovali. Na strani je bil zbran diplomatski zbor prijateljskih držav, italijanska vojaška misija, delegacija PNF in za kordonom vojakov množica ljudstva. Na tribuni, s katere je Poglavnik govoril, so bili vsi člani vlade, maršal Kvaternik in ustaški štab. Trombe in narodna himna so napovedovali prihod Poglavnika in njegovega spremstva. Po obhodu čet je šef države govoril. Pričel je s pozdravom čete, ki se je borila v Bosni. Vsak zločin, ki bo storjen v hrvatski državi, je med drugim rekel Poglavnik, je iz tujine organizirana akcija. Govoreč o sedanji vojni, je Poglavnik rekel:

V tem strahotnem konfliktu ni in ne bo nevtralnih. Sleherni človek in sleherni narod se mora odločiti za to ali ono stran. Hrvatski narod se je v dnu svoje duše hitro odločil za tiste, ki se bore za človeštvo, za red in pravico. Tako je dosegel svojo svobodo in tako bo ostal tudi v bodočnosti trdno in odločno na strani svojih velikih prijateljev in zaveznikov, ob strani narodov Osi, navezujoč svojo lastno usodo na njih usodo.

Govoreč o vojni proti Rusiji je nato Poglavnik izjavil: Anglija in njeni zavezniki so povsod iskali pomoči in končno pri vladi, ki predstavlja vse najhujše in najbolj nizkotno na svetu, pri boljševiškem barbaru. Zdaj bije bodoča Evropa in Evropa reda krvavo bitko, menda tudi odločilno bitko proti boljševiškemu nestvoru, ki je že odprl žrelo, da bi pogoltnil Evropo. Poglavnik je nato na kratko prikazal zgodovino marksizma in boljševizma in obravnaval posebno razdirajočo akcijo, ki jo je Kremelj organiziral tajno med malimi narodi, dočim je med velikimi izbiral tiste, ki so bili gospodarsko najslabši. Že v prvih letih po svetovni vojni se je rdeče prizadevanje naperilo na Italijo, toda tedaj se je pojavil v Italiji človek z veliko energijo in veliko modrostjo, ki je z veliko borbenostjo stopil na vrat nevarne kače. Zdaj je nastala nova vojna proti boljševizmu, ki se je zvezal z angleškim kapitalizmom in z židovsko masonerijo. Tej druščini je vsako sredstvo dobro, podpihuje manjše narode, ki so zavezniki Osi in če ne uspe, skuša izzvati stavke, nered, zločine, za katere tudi Hrvatska plačuje krvni delež. Toda Hrvatska je srečna, da lahko to stori. Zločini četnikov in komunistov so delo boljševizma in njegovih zaveznikov. Poglavnik je nato omenil laži sovražnikove propagande, kakor n. pr. velikansko čenčo, da so boljševiške armade že dosegle Savo.

Poglavnik se je ponovno obrnil na borce iz Bosne in orisal dobro delo, ki so ga storili in ki ga bodo še storili za hrvatski narod z borbo proti četnikom. Pozval jih je naj bodo pripravljeni tudi v bodočnosti braniti domovino za ceno lastnega življenja. Nato so vsi odgovorili soglasno: Pripravljeni smo! Ob živahnem odobravanju je Poglavnik zaključil svoj govor in pregledal postrojenje vojakov in ustaško milico ter se nato podal v svoj urad. Na manifestacije ljudstva se je moral večkrat pokazati na balkonu, od koder je odgovarjal na navdušene manifestacije.

Hrvatska misija v Rimu

Rim, 17. sept. s. Včeraj popoldne je dospela z letalom v Rim hrvatska misija visokih funkcionarjev propagandnega ministrstva s podtajnikom za propagando Josipom Miklovićem na čelu. Na letališču, ki je bilo okrašeno z italijanskimi in hrvatskimi zastavami, so goste sprejeli podtajnik ministrstva za ljudsko kulturo Polverelli in drugi odličniki. Navzoči so bili tudi funkcionarji poslaništva. Gostom je izkazal čast oddelek letalcev. Misija bo ostala nekaj dni v Rimu kot gost ministrstva za ljudsko kulturo. Eksc. Milković se bo med drugim razgovarjal z ministrom za ljudsko kulturo Pavolinijem o vseh perečih vprašanjih svojega resora.

Bolgarski odgovor Moskvi

Sofijska vlada odločno zavrača vse očitke moskovske vlade

Sofija, 17. sept. s. Bolgarska vlada je preko bolgarskega poslaništva v Moskvi izročila svoj odgovor na protestno noto vlade Sovjetske zveze. V tem odgovoru je vlada zavrnila z natančnimi podatki o dejstvih vse sovjetske obtožbe in zatrdila, da Bolgarija ni glede vlade v Moskvi nikoli zavzela zadržanja, ki ne bi bilo v skladu z uradnimi zagotovili lojalnih odnosov med obema državama. Res je, da razne tuje radijske postaje že nekaj časa razširjajo napade, ki slone na zavestno lažneh vesteh proti Bolgariji, toda bolgarska vlada se čudi, da se je dala sovjetska vlada preslepiti z očitno lažnivo propagando. Nobene podlage nima trditev vlade v Moskvi, da pomeni sprememba nekaterih kazenskih sankcij, ki je bila izglasovana nedavno v sobranju, pripravo Bolgarije za napad na Sovjetsko zvezo. Gre nasprotno za ukrep popolnoma notranjega in izključno defenzivnega značaja Bolgarije za obdržanje miru in varnosti v državi. Glede zadržanja bolgarskega tiska pripominja nota, da je to zadržanje posledica zadržanja sovjetskega tiska in radia. Bolgarska vlada, zaključuje nota, ugotavlja z obžalovanjem, da je sovjetska vlada zelo zmotno obveščena o položaju v Bolgariji in da zmotno razlaga nekatera dejstva v notranjem življenju Bolgarije, sicer sovjetska vlada ne bi imela nobenega resnega razloga očitati Bolgariji pomanjkanja lojalnosti in ji pripisovati agresivne namene.

Sofija, 16. sept. s. Na osnovi zakona za obrambo države so včeraj pričeli odpuščati iz državnih in drugih javnih uradov ljudi, ki so osumljeni, da so privrženci protidržavnim idejam. Včeraj so na osnovi omenjenega zakona tudi pričeli odvzemati Židom zemljišča in druge nepremičnine. Po vsej državi se nadaljujejo aretacije protidržavnih elementov in motilcev javnega življenja. V zadnjih 24 urah je bilo okrog 100 moskovskim agentom onemogočeno, da bi še nadalje delali v škodo države. Snoči je direktor policije v Sofiji izdal odredbo, da morajo trgovci in zasebniki orožje ali eksplozivna sredstva, ki jih imajo, takoj prijaviti pristojnim oblastem. Odredil je najstrožje kazni proti vsem, ki bi odredbo prekršili. Ljudstvo odobrava v vsej državi strogo politiko notranjega ministra Gabrovskega v borbi proti sovražnikom naroda.

Turški list o mednarodnem položaju

Carigrad, 16. sept s. List »Sonposta« razpravlja o sedanjem mednarodnem političnem položaju in ugotavlja, da so sedaj vse evropske države pod vplivom osi. Naloga osi je sedaj, da ustvari trdno evropsko edinost, ki bo premagala preostalo nezaupanje, ki še živi v nekaterih zasedenih državah. Gre za rešitev pomembnih političnih in gospodarskih vprašanj, tako na primer za vprašanje oskrbovanja z živili civilnega prebivalstva.

Kmetijska kultura na Ljubljanskem Barju

Zanimiv članek pok. inž. Turka v 8. številki „Kmetovalca", ki je pravkar izšla

Ljubljana, 16. septembra.

V novih razmerah je bila z okoliščinami, ki se nujno javljajo z vojno, vsa pozornost vse naše javnosti takoj obrnjena pomen Ljubljanskega Barja glede na možnosti povečanja domače poljedelske produkcije. Zlasti naše dnevno časopisje je priobčilo že večje število vsakovrstnih člankov, v katerih so se pisci bavili z najrazličnejšimi možnostmi in vprašanji, ki so zvezana s kmetijsko produkcijo Ljubljanskega Barja.

Toda zanimanje za Ljubljansko Barje ni od danes. Kmetijski strokovnjaki so mu posvečali pozornost že prej, zlasti z razvojem osuševalnih del. Tako je leta 1928. nameraval Glavni odbor za obdelovanje Barja v Ljubljani ob svoji 50 letnici izdati spomenico o zgodovini in razvoju osuševalnih del na Ljubljanskem Barju. Uredil bi naj bil to spomenico dr. Fran Spiler Muys. Iz tehničnih razlogov spomenica, ki je bila v rokopisu že pripravljena, ni izšla. Zanimiv članek je za to spomenico prispeval pokojni **inž. Turk**, ki je bil predsednik Društva za pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega Barja in strokovnjak v barjanskih vprašanjih. Z dovoljenjem njegovih dedičev je članek izšel sedaj v najnovejši osmi številki glasila Kmetijske družbe, »Kmetovalcu«, oziroma točno povedano njegova prva polovica, med tem ko bo končan v naslednji številki.

Članek inž. Turka, ki je zaradi važnosti uvrščen na uvodno mesto, razpravlja najprej o talnih razmerah na Ljubljanskem Barju in ugotavlja, da so prvotnega Ljubljanskega Barja, ki meri, kolikor ga prihaja pri sedanjih osuševalnih delih v poštev, 15.700 ha, le še tri petine pokrite s šotno plastjo. Ostalo površino Ljubljanskega Barja pa zavzemajo rudninska ali mineralna tla, ki jih nazivamo tudi z imenom »barske trdine«. Inž. Turk zavrača mnenje, da se bo Ljubljansko Barje spremenilo že v bližnji bodočnosti ter meni, da se bo ohranila šotna plast na njem lahko še stoletja, in se ni bati, da bi bila tako kmalu izgubljena za barjansko kulturo. Globina šotnih plasti na Ljubljanskem Barju dosega mestoma sicer samo še 20 cm, mestoma pa tudi 2 m in čez. Povprečno pravi inž. Turk se lahko ceni, da znaša debelina 1 m. »Barske trdine« zavzemajo eno tretjino do dveh petin celotne površine sedanjega Ljubljanskega Barja. Prevladujejo ilovice raznih barv in različnega kemijskega sestava ter je v njih veliko pomanjkanje na apnu, v kolikor jih ni napajala voda s sosednega Krasa. Vendar so te ilovice precej založene z rastlinskim živežem in zato dokaj rodovitne.

Glede podnebnih razmer velja za Ljubljansko Barje isto, kar za ostalo Ljubljano. Povprečna letna toplina znaša 9° C, letne padavine pa povprečno okoli 1500 mm. Kvarno za kmetijstvo je, da v času rastnega razvoja pogosto vlada zelo gosta megla, ki zastira solncu dostop in mu tako onemogoča ogrevati zemljo ter barjanske kulture, kolikor bi bilo potrebno. Glede obdelovanja Ljubljanskega Barja ugotavlja pisec, da se Barjani za obdelovanje svojega sveta v splošnem poslužujejo istih načinov in tudi istega orodja kakor drugi naši kmetje. Žal še ne poznajo strojev za obdelovanje, dasi bi jih mogli uporabljati z velikim pridom.

Zanimive in upoštevanja vredne so tudi misli o gnojenju, ki je potrebno na barjanskem svetu. Vsak, kdor ima opravka z barjansko zemljo, bo moral podrobno proučiti navedbe pokojnega inženjerja in upoštevati njegove ugotovitve, ki slone na raznih primerjalnih gnojilnih poskusih, kakor kažejo priobčene tabele. V prvem delu je ob koncu pisec dotika še travništva in pašništva ter pridelovanja njivske suhe in zelene krme.

Razen omenjenega zanimivega članka priobčuje osma številka »Kmetovalca« še sestavek **inž. S. Goriupa** o vrednosti amonijevega sulfata, ki se izdeluje kot postranski proizvod v plinarnah in koksarnah iz šote in črnega premoga ali pa v posebnih tovarnah iz žveplene kisline in sintetičnega amonijaka. Glede na spremenjene razmere, ko je izostal dovoz dušičnih umetnih gnojil iz Rusije, je postal amonijev sulfat, ki ga proizvajajo italijanske tvornice naše najvažnejše dušično umetno gnojilo.

Seme je za napredek kmetijstva pa tudi vrtnarstva največjega pomena. Prav je zato, da mu naša strokovna revija posveča veliko pozornosti. V tej številki je govora o vrednosti pravilnega sortiranja in razkuževanja semena ter o vrednosti semena iz otresenih snopov. Končno so uvrščeni za kmetijsko panogo še kratki nasveti za razne pripravne stroje.

V oddelku, ki je posvečen sadjarstvu, se razpravlja o lestvi za obiranje sadja in o sadni preši. Živinorejca bodo zanimale misli o potrebi utrjevanja živine, dokler je še vreme toplo, o zadnji molži, sirastem mleku, cenitvi teže svinj s centimetrskim trakom, leseni kljuki za hlevna vrata in zaščiti vratnih pragov. Sadnje dve panogi, ki sta zastopani v »Kmetovalcu« sta ovčjereja in perutninarstvo. Obema sta posvečena članka, ki vsebujeta na eni strani nasvete za ovčjerejo, na drugi strani pa nasvete glede dobičkanosnosti pravočasnega pitanja perutnine.

Zaključno se »Kmetovalec« bavi z razstavo kmetijstva na letošnjem ljubljanskem velesejmu. Tudi z gradivom objavljenem v 8. številki dokazuje »Kmetovalec« svoj izredni pomen za napredek našega kmetijstva.

Zadnji poziv generala Nedića

Uporniki se morajo predati do danes, sicer jih bo srbski narod sam uničil

Beograd 16. septembra.

Predsednik srbske vlade general Milan Nedić se je obrnil v nedeljo popoldne z novim pozivom na srbski narod, v katerem poziva vse Srbe, naj sodelujejo pri zatiranju komunistov. Prebivalstvo opozarja na upornike in popolno nesmiselnost njihovega početja, kajti s sabotažnimi dejanji niso niti najmanj ovirali transporto nemške vojske, pač pa so preprečili dovoz živil in kuriva v mesta, v katerih bo moralo prebivalstvo letos pozimi gladovati in prezebati.

Vojaškim okupacijskim oblastem bi nikakor ne bilo težko v najkrajšem času opraviti z vsemi uporniki, toda posledice bi bile za srbska mesta in vasi strašne. Vlada smatra za svojo najvažnejšo narodno dolžnost, rešiti jedro srbskega naroda uničenja. General Nedić poziva vsakega brez razlike, naj stori svojo dolžnost do domovine. Vlada stoji nad vsako politično stranko in skupino in izven nje, ona je samo zaščitnica srbstva. Anarhija mora biti iztrebljena.

Na koncu proglasa določa general Nedić zadnji rok do 17 septembra. Tisti uporniki, ki se do tega roka vrnejo in niso zakrivili nobenega zločina, sploh ne bodo klicani na odgovor. One pa, ki se temu zadnjemu pozivu ne bi odzvali, bo srbski narod uničil, v zavesti, da reši z njihovim uničenjem samega sebe.

Slovenski lahkoatleti so dosegli 3 druga mesta

V Schiu je v nedeljo nastopila trojica naših lahkoatletov — Košir je postavil nov slovenski rekord

Ljubljana, 17. septembra.

V Schiu, manjšem mestu pokrajine Vicenze, ki spada v okvir Benečije, pod vznožjem južnih izrastkov visokih Alp, so se v nedeljo sestali vsi najboljši italijanski lahkoatleti na mitingu za trofejo Iva Scapola, zlato kolajno. Kolajno si pribori najboljše moštvo.

Zanimanje za prireditev je bilo veliko, saj so startali odlični atleti, obenem pa so se pojavili prvič na startu v Italiji tudi trije najboljši Slovenci, za katere se je po njihovih dosedanjih rezultatih vedelo, da so resni tekmeci za najboljša mesta. Vsaj za inž. Stepišnika je to veljalo v polni meri.

Inž. Stepišnik, ki se je pred meseci vrnil iz ujetništva in letos niti ni imel dovolj priložnosti za smotern trening, je v družbi tovarišev Koširja in Milanoviča odpotoval konec preteklega tedna delno indisponiran zaradi rahle blesure. Že v naprej smo zaradi tega pričakovali, da ne bo mogel pokazati vse svoje veliko znanje. Res se je tako tudi zgodilo. **V svoji disciplini se je z relativno slabim rezultatom 47.77 m uvrstil na drugo mesto za italijanskim prvakom Taddio iz Milana, ki je dosegel 50.85 m.**

Zmago Košir je startal v družbi znanih italijanskih atletov Lanzija, Dorascenzija in Bertocchija v teku na 1000 m. **Dosegel je odličen uspeh. S časom 2:30.5, ki je nov slovenski rekord in je samo za 1.8 sekund slabši od časa slavnega Lanzija, se je uvrstil na drugo mesto**, ko je za 4 desetinke sekunde potisnil nazaj dobrega Dorascenzija. Slovenski rekord na tej progi je imel Goršek (2:33.4) do 8. avgusta letos, ko je Koširju uspelo zboljšati ga in postaviti čas 2:32.7.

Tretji v družbi Milanovič tudi ni imel lahkega stališča. Campagner, ki je zmagal z 1.90 m je italijanski rekorder, vsi ostali Colombini, Tanghetti in Bastino pa so tudi dobri skakači. Zaradi tega je **doseženo drugo mesto z 1.80 m** odlično in odgovarja njegovim trenutnim sposobnostim.

Podrobni rezultati mitinga, na katerem je zmagal milanski klub Baracca s 36 točkami in so se Ljubljančani uvrstili s 15 točkami na četrto, so za prvo trojico naslednji:

tek na 200 m: 1. Mariani 21.9, 2. Daelli 22.4, 3. Martelli 22.7;

tek na 400 m: 1. Ferrassuti 50.3, 2. Donnini 50.4, 3. Sarti 51.1;

tek na 1000 m: 1. Lanzi 2:28.7, 2. Košir 2:30.5, 3. Dorascenzi 2:30.9;

tek na 400 m čez zapreke: 1. Colauti 56.1, 2. Fantone 56.1, 3. Valsini 56.1;

tek na 110 m čez zapreke: 1. Facchini 14.9, 2. Eritale 15.6, 3. Ferrari 16.2;

tek na 3000 m: 1. Beviacqua 8:43.8, 2. Vitale 8:49.8, 3. Scopel 8:52.8;

met kladiva: 1. Taddia 50.85 m, 2. inž. Stepišnik 47.77 m, 3. Cecchini 41.22;

met kopja: 1. Mateucci 60.71 m, 2. Drei 58.01 m, 3. Rossi 55.61 m;

skok s palico: 1. Romeo 4 m, 2. Conti 3.90 m, 3. Guarducci 3.70 m;

skok v višino: 1. Campagner 1.90, 2. Milanovič 1.80, 3. Colombini 1.80.

Iz Schia odpotujejo naši lahkoatleti v Milan, kjer bo prihodnjo nedeljo mednarodna lahkoatletska prireditev z udeležbo Švedov in Madžarov. Spored je sestavljen tako, da bosta mogla v Milanu startati samo Košir in inž. Stepišnik.

Nedeljske nogometne tekme

Sedaj ko so urejene že vse formalnosti za jesensko nogometno prvenstveno sezono, so italijanski nogometni klubi prešli v svojih novih postavah izza zaprtih vrat in v nedeljo so bile številne nogometne tekme po vsej državi. Večina moštev serije A se je ogledala na zelenih igriščih s primernimi partnerji v prijateljskih tekmah, ki so jim bile obenem že tudi resnejši trening za za čas, ko bo šlo za točke.

V Rimu je Roma premagala Savoio 3:1, v Firenci Fiorentina »Sinje vrage« 8:1, v Bustu Arsiziu Ambrosiana Pro Patrio 3:0, v Seregnu Milano Seregna 5:0, v Bergamu Atalanta Verono 2:0, V Torinu Juventus Sanremese 7:1, v Salermu Lazio Salermitano 5:1, med tem ko je ostala tekma v Cuneu med Cuneo in Torinom s 3:3 neodločena.

Najvažnejši tekmi **v Nemčiji** sta bili **medmestni med Dunajem in Berlinom.** Tekma juniorskih moštev je ostala s 3:3 neodločena, med tem ko so v glavni tekmi Dunajčani premagali Berlinčane 5:2 (1:2).

V Stockholmu je bila odigrana **mednarodna tekma med Švedsko in Dansko.** Med tem ko so Danci do odmora bili v precejšnji premoči in so že vodili 2:0, so prevladovali v drugem polčasu Švedi in se jim je posrečilo izenačiti, tako da je tekma ostala z 2:2 (2:0) neodločena.

V švicarskem prvenstvu je v nedeljskem kolu ženevski klub Servette premagal Curih 5:2, Sankt Gallen : Luzern 2:1, Young Fellows iz Curiha : Lausanne 1:0, Neuchâtel : Chaux de Fonds 2:0. Tekma med Luganom in Grasshoppers je ostala z 1:1 remi.

V tekmovanju **za naslov spodnještajerskega prvaka** sta bili tudi dve tekmi v Mariboru in Celju. V Mariboru so nastopili graški Železničarji, ki so porazili Rapida 4:0 (3:0). Celjani pa so imeli za nasprotnika Sportklub iz Kapfenberga. Goste je so zmagali 4:2.

V Srbiji se v nedeljo niso odigrale prvenstvene tekme. Klubi so se zaradi tega domenili za nekatere prijateljske. Beograjčani so imeli tako zopet priložnost, da prisostvujejo priljubljenemu srečanju med BSK in Jugoslavijo. Po lepi igri je zmagal BSK s 3:1. Čukarički je premagal Jedinstvo 2:1 in Mitić Slogo 4:1. V Pančevu je premagal PAK Viteza iz Zemuna 2:1.

Prvenstveno tekmovanje se je nadaljevalo tudi na Madžarskem in so tekme dale naslednje izide. Ferencvaroš : Gamma 5:3, Lampard : Salgotorian 3:1, Mawag : AC Klausenburg 3:2, Szolnog : Elektromos 2:1, in Dimawag : Seged 7:2.

Ilirijanski plavači pojdejo v Rim

Italijanska plavalna zveza je povabila v Rim vse najboljše plavače na skupen trening. Vsi so že od ponedeljka v prestolnici in pridno plavajo. V nedeljo 21. t. m. bo v bazenu na stadionu v Rimu velika plavalna prireditev. Na prireditvi bodo po najnovejšem obvestilu, ki smo ga dobili, nastopili tudi naši najboljši. CONI Ljubljanske pokrajine bo poslal na start v Rim Žižka, Močana, Pelhana, Mihaleka in Loserja.

Istočasno bo v soboto in nedeljo v zimskem bazenu Rima večji turnir v waterpolu, ki se ga bodo udeležila najboljša italijanska moštva.

Rokoborbe na Kalemegdanu

Na Kalemegdanu v Beogradu so bile v ponedeljek prirejene na prostem rokoborbe, ki so privabile nad 2000 gledalcev. V srednji teži je premagal Marković po točkah Čepina. Subotik pa tudi po točkah Ušlibrka (lahka teža). Glavni spopad v srednji teži med Dimićem in Popovićem je ostal v desetih rundah neodločen.

BSK vodi

V prvenstvenih tekmah drugega kola Prve beograjske lige je treba v prvi vrsti omeniti zmago BSK nad Obilićem z 2:1. BSK še vedno vodi, PAK je porazil SK, SK Jugoslavija pa Slogo 4:1.

Zgodovina rumunščine

Poleg »Zgodovine rumunskega jezika« (Istoria limbii romane), dela Al. Rosettia, čigar tretji del pod naslovom »Slovanski jeziki« obsega značaj in vpliv balkanskih slovanskih jezikov na rumunščino, je začelo nedavno izdajati podobno delo največjega rumunskega filologa Sextila Pusciariu pod naslovom: »Limba Romana« (Rumunski jezik). To obsežno delo, ki naj prikaže preteklost ni temeljito opiše po najnovejših izsledkih tudi sedanjo rumunščino, bo obsegalo 4 zvezke. Prvi del je te dni izšel in imenuje se »Privire generale«. To je uvod v vse delo, ki bo pomenilo važen doprinos k poznavanju rumunščine.

Cenik za zelenjavo in sadje

veljaven od 18. septembra 1941-XIX dalje

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno za spodaj navedene proizvode. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu odnosno pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odrejeni ceni.

Prvo število je cena za kilogram blaga na debelo, drugo število je cena za kilogram blaga na drobno:

Česen 5.15, 6.20, čebula 1.60, 2.—; glavnata solata I. vrste 2.95, 3.65; solata II. vrste 1.50, 2.—; špinača 2.—, 2.60; paradižniki 1.60, 2.—; jabolka I. vrste 3.05, 3.75; jabolka II. vrste 2.55, 2.95; hruške I. vrste 3.40, 4.10; hruške II. vrste 3.—, 3.70; češplje I. vrste 3.15, 4.—; češplje II. vrste 2.50, 3.—; breskve I. vrste 3.70, 4.85; breskve II. vrste 3.50, 4.65; grozdje 4.95, 6.50; limone nad 150 g za komad 0.45, 0.50; limone pod 150 g za komad 0.40. 045; krompir, pri kmetu 0.80, na trgu 1.10; krompir uvožen 1.—, 1.20.

OPOMBE:

1. Jabolka I. vrste so: parmene, renetke, mošanjčki, champagne, Grafensteiner, Deliziose, Morgenduft, Jonatan, Wagner, Star, Imperature, Abbondanza, Sergente, Annurche.

Hruške I. vrste so: William, Passagrassana, Kaiser, Esperen, Bergamotte, Spadone, Sommer Citronen, Butirre, Ardepont, Decana, Duchessa. Abate.

Breskve I. vrste so rumene in Coche.

Češplje I. vrste so zdrave, očiščene, napete, trgovsko zrele in izbrane.

2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci zahtevati tak račun.

3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago izvzemši domači krompir.

Ljubljana dne 15. septembra 1941-XIX.

Visoki Komisar **Emilio Grazioli**

Zborovanje vinogradnikov brežiškega okraja

Pridelek na ha se mora na Spodnjem Štajerskem brezpogojno povečati

Brežice, 17. septembra.

V veliki dvorani »Štajerskega dvora« v Brežicah, najjužnejšega mesta Velike Nemčije, je bilo 9. t. m. prvo veliko zborovanje vinogradnikov brežiškega okraja. O zborovanju poroča »Marburger Zeitung« in po njenem poročilu posnemamo te vrstice.

Okrožni vinogradniški vodja Neuwirth je pozdravil župana in zborovalce, zlasti pa političnega komisarja dr. Kerna, oddelnega vodjo dr. Franza v zastopstvu deželnega vinogradniškega vodje, oddelnega vodjo direktorja inž. Reiterja in okrajnega vinskega nadzornika Korčaka.

Prvi se je zglasil k besedi direktor inž. Reiter, ki je pojasnil zbranim vinogradnikom temeljno razliko med vinogradniškimi metodami v bivši Jugoslaviji in v Nemčiji. Naglašal je zlasti zgodovinski pomen vinogradniške občine Wiesell, ki je kot druga največja vinogradniška občina Velike Nemčije v bivši monarhiji kot prva preuredila vinograde na ameriški podlagi. Na temelju lahko razumljivih primerov je direktor inž. Reiter dokazal, da je mogoče dvigniti vinogradništvo Spodnje Štajerske na stopnjo, ki bo tako po kakovosti kakor tudi po količini v polni meri zadovoljevala in ki lahko zaradi izredno ugodnih klimatičnih in terenskh razmer zavzame v bodoče v velikonemškem vinogradništvu tisto mesto, ki štajerskemu vinogradništvu po pravici gre.

Inž. Reiter je podal tudi pregled cen v Nemčiji in je ponovno opozarjal na to, da o cenah ne odločajo več ponudba in povpraševanje ali slaba odnosno dobra letina, temveč je cena odvisna izključno od kakovosti vina.

Okrajni vinogradniški nadzornik Korčak se je v svojem govoru omejil v glavnem na zaščito vinske trte, na slajenje mošta in na nemški vinogradniški zakon. Naglašal je zlasti važnost zaščite trte, kajti, samo če je ta dobro organizirana, so lahko vinogradniki zavarovani pred težko škodo, ki jo povzročajo razne trtne bolezni. Dr. Franz je sporočil zbranim vinogradnikom pozdrave deželnega kmetijskega vodje in podal splošen pregled sedanjega stanja kmetijstva na Spodnjem Štajerskem v primeri s produkcijsko močjo kmetijstva v Nemčiji. Pridelek na hektar na Spodnjem Štajerskem se mora brezpogojno povečati, da se doseže enak pridelek kakor v Nemčiji. Pogoj je pa, da se kmetje seznanijo z modernimi metodami dela, na drugi strani pa mora dobiti spodnještajersko kmetijstvo vse moderne naprave, kakor jih imajo kmetje v Nemčiji. Šele potem bo mogoče v polni meri izkoriščati rodovitno zemljo.

Vinogradniki in kmetje, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, so pokazali veliko zanimanje za vsa izvajanja govornikov.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 17. septembra: Hildegarda, Lambert

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Don Pasquale

Kino Sloga: Teror zapada in Jekleni šerif

Kino nUion: Marco Visconti

Veseli teater ob 19. v Delavski zbornici

Razstava slik L. Perka v Galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo:

Dr. Brabec, železn. bolniška blagajna, Brandt Viljem, Celovška c. 48, Cvar Ivanka, Vidovdanska cesta, Černej dr. Darko, Tavčarjeva ul., Golobič Matija in Teo, Miklošičeva 23, Grošelj Anica, grad Tivoli, Hlebce Jožo, inspektor drž. žel., Jurca Maša, Keršičeva 6, Kampuš Rafael, kontrolor drž. žel., Kanc dr. Pavel, Tržaška c., Keber Ivan, magistrat, Klančičar, Franc, Zg. Šiška, Kokalj Milka, Martinova ulica, Kocjančič Vera, fin. dir., Kocmur Martin, posojilniški uradnik, Koren Mila, Kösl Hilda, pražarna »Žika«, Koprivc Frančiška, vodiiteljica gospodinjskih tečajev, Košenina Franc, klepar, Vič, Kovač Viktor, Stari trg 3, Kren Matija, ravnatelj v. p., Križaj Pavla, Cigaletova 11/V, Kuharič Slavica, poštna uradnica, Kunej Fanika, Galjevica 152, Ložar Radoslav, Petrarkova, Mazova Anton Laveljska 13, Miklavčič Franc, strojevodja, Pohlinova 5, Pavlin Vinko, Privoz 1, Pavšič-Fermevc Živa, Kobaridska 46, Popovič Ele, Resljeva 16, Špetič Ana, Herbersteinova 3, Stare Anton, Florjanska 19, Strniša Kinca, Kersnikova 8, Šalič Milorad, Scotova 5, Skočir Franc, Rožna dolina, C. VI/28, Seja Francka, Tržaška 5, Tanžar Anka, Peterčkova pot 9, Vodišek Janko, Vospernik Janko, Vič, Vrhovec Francka, Rožna dolina, c. VI, Žargi Mitja, Resljeva 4, Žel Janko, Orlova 21, Žolgar Jelka, Žebre Sanda, učiteljica, Rimska c., Premrov Minka.

Dokumente s pošto naj dvignejo v kurirskem odseku:

Binder Avgust, Podjunska 2, Jančigaj Miro, Krekov trg 10, Kozinc Branko, Mestni magistrat ali Janežičeva 12, Lihteneker Albin, Sarajevska 5/I, Orehek Anica, Pleteršnikova 14 a, Perko Anton, Tyrševa 35 a/II.

Zaročenka Suč Štefana, učiteljica iz Dolnje Lendave naj se takoj javi pri ge. Toplakovi, Javornikova 9.

Svojci Grudna Maksa naj se takoj javijo v tajništvu poizvedovalnega odseka.

Gospodu Vranješu Milanu sporoča Mileva, da sta z mamo živi in zdravi.

DOBER PES

— Rečem vam, tisti pes Luci, ki sem ga imel, je bil tako pameten, da je zmerom spoznal, kdo je poštenjak in kdo falot.

— Zakaj ste ga pa potem prodali?

— Ker me je vedno grizel in nihče v družini ni bil varen pred njim.

Malo italijanščine za vsak dan

45

Pri brivcu. Dal barbière (dal parrucchière).

Bárba e capélli — briti in striči (kot naročilo)!

Rádere — briti, običajneje: far la bárba. Fátemi la bárba — obrijte me! Insaponáre (ali: saponáre) — namiliti. Il signóre è già insaponáto — gospoda sem že namilil (= gospod je že namiljen). Il pennello — čopič, il sapóne — milo. Il rasóio — britev. È abbastánza affiláto — ali je zadosti nabrušena? Státe pur sicúro — bodite brez skrbi. — Di sòlito, mi fáccio la bárba da me — po navadi se sam brijem. — Vi fáte la bárba col rasóio di sicurézza — ali se brijete z brivskim aparatom (= varnostno britvijo)? Sì, ma non ho più nessúna láma di ricámbio a cása — pa nimam več nobenega (menjalnega) rezilca doma. — Levátemi l'asciugamáno — snemite mi ogrinjalo.

Tagliáre i capélli — striči, tosáre a mácchina — striči s strojčkom. Assái córti (non tròppo córti) — zelo kratke (sc. lase!), (ne prekratke). Súlla núca e ai láti sì, ma lasciáteli sul davánti — — na tilniku in pri straneh pač, toda pustite jih spredaj. Spuntáre — konce postriči. La ríga (ali: la scriminatúra) — preča.

Una frizióne all'ácqua di Colónia — malo kolonjske vode? Un pò di cípria — malo pudra? Un pò di brillantína — malo brilantine? Un pò d'òlio — malo olja? No, grázie — ne, hvala.

La bárba — brada, i báffi — brki.

Lavátemi i capélli — umijte mi lase (glavo). — Che l'ácqua non sía tròppo cálda (tròppo frédda) — da voda ne bo prevroča (prehladna). Mettétemi la reticella — dajte mi mrežico za lase. Asciugátemi bène i capélli — dobro mi posušite lase.

Desideráte úna lozióne cóntro la fòrfora — ali želite tinkturo zoper prhljaj? Abbiámo ánche úna nuovissíma lozióne cóntro la cadúta dei capélli — imamo tudi najnovejšo tinkturo zoper izpadanje las. Vi pòsso mostráre un'ácqua da dènti — vam smem pokazati kakšno ustno vodo? Una boccétta d'ácqua di Colónia (di profúmo) — stekleničko kolonjske vode (parfuma)?

Quánto spéndo (in tútto) — koliko dam (za vse skupaj)?

Dov'è il repárto per signóre — kje je damski oddelek?

La signóra desídera un'ondulazióne permanènte — gospa želi trajno ondulacijo. La cabína 3 è líbera — kabina 3 je prosta.

Voléte che vi láva ánche i capélli — ali želite, da vam umijem tudi lase (glavo)? Òggi nò, li hò laváti l'áltro giórno — danes ne, umila sem si jih oni dan. Accomodátevi, signóra — izvolite (sesti), gospa.

Una pettinatúra modèrna — moderna frizura.

Vorrèi alcúni ríccioli sul frónte — rada bi nekaj kodrov nad čelom. Fórse ánche dièrro l'orécchio — morda tudi za ušesi? I vòstri capélli sì prèstano benissimo ái ríccioli — vaši lasje se dado izvrstno kodrati!

Vi piacerèbbe che vi facéssi la ríga nel mèzzo — ali bi vam bilo všeč, če bi vam naredil prečo po sredi?

È úna pettinatúra che dòna — to je frizura, ki dobro pristoja. Ma non mi riuscirà di pettinármi così — ne bom se mogla sama tako počesati (= toda ne bo mi uspelo tako se počesati).

Vorrèi avére úna pettinatúra un pò più mòssa — rada bi imela nekoliko bolj rahlo frizuro. Avéte ragióne, vi starèbbe benissimo — imate prav, izvrstno bi vam pristojala.

Portáte sèmpre i capélli ravviáti lísci — ali nosite vedno gladko, nazaj počesano frizuro? I capélli puntáti súlla núca — lasje z vozlom na tilniku. I capélli fátti a trécce, intessúti a trécce — spleteni lasje. La tréccia — kita.

Potéte fármi ánche la manicúre adésso — ali me zdaj lahko tudi manikirate? La manicúre sarà disponíbile fra pòchi minúti — manikerka bo na razpolago v nekaj minutah.

Mandátemi dománi la pettinatríce — pošljite mi jutri frizerko (na dom). Senz'altro, signóra — gotovo, gospa.

Il fèrro — klešče za kodranje. Una forcína, una forcinèlla — lasnica.

La pròssima vòlta mi prenoterò per telèfono — prihodnjič se bom najavila telefonično.

Riverísco, signóra. I mièi rispétti, signóra — klanjam se, gospa.

Novi most pod Golovcem

Z njim je skrajšana pot iz Streliške ulice na Golovec za dobrih 700 metrov

Ljubljana, 17. septembra.

Ljubljanska občina je imela precej važnih in velikih problemov, ki so se tudi po več deset let trdovratno upirali rešitvi, kakor na pr. vprašanje mrtvašnic in tržnic, ter jih je uspelo uresničiti šele sedanji mestni upravi s pomočjo mojstra Pečnika na tako popoln način, da žale in nove tržnice spadajo med najlepša in najpopolnejša dela našega mesta. Med manjšimi vprašanji se je pa sedaj naposled posrečilo uresničiti tudi staro željo Podgolovčanov z novim mostičem čez Gruberjev prekop. Čeprav je bila ta naloga mestnih uprav majhna v primeri z drugimi velikimi problemi, vendar se je vlekla skozi seje ljubljanskih mestnih svetov precej čez deset let. Uresničenje popolnoma utemeljene želje podgolovškega prebivalstva, predvsem pa nekdanje Hradeckega vasi po tej res potrebni bližnjici v središče mesta je bilo že večkrat prav blizu in sklenjeno, vendar so pa denarne stiske vedno preprečile zidanje novega mostu, dokler sedanja mestna uprava leta 1937 ni zagotovila vseh potrebnih kreditov v proračunu treh let, a vsa razlika, ki je nastala zaradi višjih mezd in dražjega gradiva, je tudi že plačana. Lepi mostič velja z vsemi stroški sicer za današnje razmere nizko vsoto 190 tisoč lir, vendar bi se bila pa ta vsota gotovo zelo približala 250.000 lir, če bi ne bile že lani zaključene vse pogodbe s podjetniki. Ker je bilo pa več predlogov za same izvedbe mostu, se je gradnja zavlekla v letu 1939., ko je bilo določeno, naj dobi most armirano betonsko konstrukcijo v tročlenskem loku, da bo most samo za pešce.

Vsi projekti so bili odobreni že v začetku lanskega leta, da je gradbeno podjetje ing. Umka lahko pričelo z delom že nekaj dni po oddaji 7. avgusta po gradbenih načrtih mestnega inženirja Cirila Pogačnika, ki je tudi vodil gradnjo, arhitektonsko obliko je pa dal mostu mestni inženir arh. Boris Kobe.

Dela so v začetku zelo ovirale visoke vode, pozneje pa so se pridružile še težave z dobavo raznovrstnega gradiva. Kljub vsemu temu je pa delo solidno napredovalo ter je most narejen natanko po programu iz najboljšega gradiva.

Obtežilno preizkušnjo mosta je napravil Zavod za preiskavo materiala na naši univerzi pod vodstvom univ. prof. dr. ing. A. Krala. Pri tej preizkušnji se ni pokazala prav nobena hiba.

V celoti je novi most dolg 50.40 m, sam lok pa je dolg 35 m. Širok je samo 3 m in ves tlakovan z asfaltom, ker je namenjen samo pešcem. Lepa lahka ograja je iz litega železa, a razsvtljen je s štirimi zelo dekorativnimi svetilniki. Nad globoko strugo se spenja 14 m nad vodo, da je tako elegantna, sloka oblika dolgega loka še bolj učinkovita.

V svojem podaljšku na desnem bregu križa novi mostič vrh stopnic progo Dolenjske železnice, kjer so najmodernejše svetlobne in zvočne signalne naprave, da so brez nevarnosti odpadle neokretne zapornice. Prav te signalne naprave so zaradi težke nabave delale velike težave in delo precej zavlekle ,vendar smo pa tudi te komplicirane priprave napravili doma.

Z novim mostom je skrajšana pot iz Streliške ulice na Golovec za nad 700 m, ker je prihranjen ovinek čez Karlovški most. Poleg tega je pa razbremenjena tudi Cesta za Gradom, ki je za velik promet zelo ozka in ima za pešce hodnik samo na eni strani.

Tudi direkcija državnih železnic je že dovolila prehod čez progo in zadovoljno prebivalstvo se mostiča poslužuje že nekaj tednov, kar brez dovoljenja, minuli teden pa tudi ni bilo več mogoče braniti, prehoda čez most. ker je vse v popolnem redu.

Z lepim novim mostom se je mestu odprla nova najbližja zveza z zelenim Golovcem ter je prebivalstvo v nedeljo kar v procesiji romalo čez most v prelepo okolico. Še bolj veselo je pa mosta prebivalstvo z one strani prekopa. ker jim je prihranjenega mnogo dragocenega časa s hojo v mesto na delo in po opravkih. Golovec se je zelo približal mestu in zato imajo prav velike korist tudi posestniki zemljišč, ker je cena zemljišč prav naglo poskočila. Ker je mestna občina uredila tudi lepo cesto na Golovec, je Ljubljana tudi na svoji vzhodni strani blizu središča dobila prekrasna sprehajališča, ki bodo mladini in odraslim v kratkem prav tako priljubila kakor so se vsem Ljubljančanom draga sprehajališča na zapadni strani po tivolskih nasadih in po gozdovih od Rožnika do Šišenskega vrha tja do Večne poti. Gotovo bodo čas in razmere prej ali slej spremenile tudi golovške gozdove v sprehajališča z dobro urejenimi potmi, zato se pa lastniki gozdov morajo že sedaj zavedati svojih dolžnosti napram splošnosti, da ne bodo ovirali nastajanja načrtov. Tako se z novim mostom odpira nov velik problem, kako naj Ljubljana na najprimernejši in najkoristnejši način uredi Golovec. Sprehajališč na Golovcu pa Ljubljančanom nikdo ne more zazidati, saj je mestna uprava z regulacijskim programom že leta 1939 popolnoma zaščitila tudi Golovec in s tem golovška sprehajališča Ljubljančanom zavarovala pred špekulanti s stavbišči.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Dva napeta filma junaških pustolovščin

Teror zapada

z Tom Keene, Betty Compson in

Jekleni šerif

z Fred Scotom, pevcem z zlatim glasom

KINO UNION TELEFON 22-21

Monumentalno filmsko delo po romanu Tomaža Grossija:

Marco Visconti

Odlomki iz tajinstvene knjige o srednjem veku, iz dobe, ki nam pripoveduje o ljubezni in sovraštvu.

KINO MATICA TELEFON 22-41

Armando Falconi, Laura Solari, Maurizio D'Ancora in Donizettijeve nesmrtne melodije v velefilmu

Don Pasquale

Predstave ob nedeljah tudi ob 10.30 in 14. uri!

DNEVNE VESTI

— **Otvoritev mariborskega gledališča.** V ponedeljek je bilo otvorjeno mariborsko gledališče s svečano vprizoritvijo Beethovnove opere »Fidelio«, ki jo je režiral Robert Falsari, dirigiral pa Robert Diethl. Včeraj je vprizorilo mariborsko gledališče opereto »Vesela vdova«.

— **Poroke, rojstva in smrti v Mariboru.** V prvih 10 dneh septembra je bilo v območja mesta Maribor 23 rojstev (13 dečkov in 10 deklic), 8 porok in 25 primerov smrti (16 moških in 9 žensk).

— **Fotografska razstava v Zagrebu.** Pod geslom »Naša lepa domovina« bo v začetku oktobra otvorjena v Zagrebu razstava umetniških fotografij. Razstavili bodo svoja najboljša dela hrvatski fotoamaterji.

— **Potniški promet med Hrvatsko in Slovaško.** Med hrvatskimi in slovaškimi državnimi železnicami je bil sklenjen sporazum glede medsebojnih voznih olajšav.

— **Nova javna poslopja v Zagrebu.** V okviru velikega investicijskega programa hrvatske vlade bo zgrajeno tudi novo poštno poslopje. Stroški bodo znašali 50 milijonov kun. Poleg tega bodo razširjena odnosno na novo zgrajena nekatera poslopja za univerzo, tehniko in trgovsko visoko šolo. Stroški za ta dela bodo znašali 95 milijonov kun.

— **Hrvatska mladina v krogu evropske mladine.** Vodja ustaške mladine prof. Orsanić se je vrnil te dni iz Vratislave, kjer je prisostvoval velikim prireditvam Hitlerjeve mladine, potem je pa še posetil Berlin. Po povratku je v pogovoru z novinarji izrazil, da je z obiskom Nemčije zelo zadovoljen. Navdušeno je govoril o sijajni organizaciji nemške mladine in velikem pomenu njene vzgoje. Imel je priliko govoriti z vsemi vodilnimi činitelji vodstva nemške mladine in določeni so bili temelji tesnega sodelovanja med nemško in hrvatsko mladino. Posebno navdušen je za načrt Baldura von Schiracha, da se ustanovi skupna Zveza vseh evropskih državnih mladinskih organizacij, čijih enaka stremljenja so se pokazala na mladinskih prireditvah v Vratislavi. S posebnim veseljem je vodja hrvatske mladine naglašal prisrčen in tovariški sprejem članov ustaške mladine v Nemčiji.

— **1500 bivših ruskih častnikov in vojakov na Hrvatskem.** Nedavno so oblasti odredile štetje na Hrvatskem bivajočih Rusov. Izkazalo se je, da prebiva na Hrvatskem nad 1500 Rusov, ki so služili v carski armadi kot častniki, podčastniki in vojaki.

— **Naseljevanje v Beogradu prepovedano.** Beograjska policija je prepovedala vsako naseljevanje v Beogradu. Vsi, ki so se naselili v mestu po 1. maju 1941. in ki nimajo nobenih tehtnih razlogov, da ostanejo v mestu, morajo Beograd zapustiti.

— **Izpremembe v poštnih okoliših.** Kraja Paunovići in Miliči, ki sta spadala v okoliš pošte Donje Prilišče (nezavisna hrvatska država), se pridelita pomožni pošti Preloka (nadzorna pošta Vinica pri Črnomlju), kraj Marindol, ki je tudi spadal k prej imenovani pošti pa se dodeli pošti Adlešiči. Kraj Toško čelo, ki je spadal v okoliš pošte Šent Vid pri Ljubljani, se dodeli okolišu pošte Dobrova pri Ljubljani.

— **Samo Nemec nam lahko pomaga«.** Sotrudnik v Beogradu izhajajoče »Donauzeitung« Richard Majs Gogela je govoril oni dan s srbskim kmetom Gjorgjem Stankovićem. ki mu je pripovedoval. da je zemlja v Srbiji zelo rodovitna. Stanković je bil baje med svetovno vojno v ujetništvu v Nemčiji, kjer se je prepričal, da je zemlja sicer slaba, vendar pa rodi več nego v Srbiji. Glede obdelovanja zemlje more srbskemu kmetu po Stankovićevem mnenju pomagati samo Nemec. Ob koncu razgovora je Stanković izjavil: Doslej sem poznal samo enega človeka, ki mi je plačal za sadove mojega dela toliko kolikor sem lahko zahteval, namreč nemškega vojaka. Zato vidimo v njem glasnika časa, ki tudi na srbskega kmeta ne bo pozabil.

Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopoldne in popoldne do **22. septembra.** Informacije in nove prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno (Telefon 43-82).

— **Požar.** V tovarni pohištva Klančnik v Pobrežju pri Mariboru je izbruhnil v soboto zvečer požar. Nastal je v sušilnici, kjer so preveč zakurili. Velika zaloga pohištva, desk in lesa je bila rešena, ker so takoj prihiteli na pomoč mariborski in pobrežki gasilci.

— **Nesreče.** V Mariboru je padel 43 letni polir Jakob Deutschmann tako nesrečno s kolesa, da si je zlomil roko. Prepeljati so ga morali v bolnico. Na ostrem ovinku pri Selnici ob Muri sta trčila skupaj neki tovorni avto in kolesar. Kolesarja je vrglo s kolesa, da je obležal s težkimi poškodbami na glavi in desni roki. Prepeljan je bil v mariborsko bolnico. V Zgor. Polskavi se je ponesrečila znana gostilničarka Ana Rečnik. Hotela je iz gostilniške sobe v kuhinjo, pa ji je spodrsnilo. Zlomila si je desno nogo. Strojni ključavničar Johann Fleischer iz Sv. Ožbolda pri Selnici ob Dravi je po neprevidnosti vtaknil desnico v stroj, ki mu jo je zmečkal. V Zrkovcih pri Mariboru uslužbeno 70 letno gospodinjsko pomočnico Uršulo Kotnik je podrla krava, tako, da so jo morali prepeljati v bolnico. — 15 letna Roza Potočnik iz Zrkovcev pri Mariboru se je mudila nekaj dni na obisku v Mariboru. Ko se je igrala s svojo tovarišico, je padla v več metrov globoko klet in zadobila težke poškodbe, tako da so jo morali prepeljati v bolnico.

Iz Ljubljane

—lj **Brivske in frizerske pomočnike-ice** vabimo na članski sestanek, ki bo v petek 19. t. m. ob 20. uri v prostorih Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi cesti 22. V kratkem se začne tečaj za strokovno izpopolnitev, zlasti v friziranju, vodni in železni ondulaciji, ki bo gotovo koristil vsem prizadetim pomočnikom-icam. Na sestanku se bomo pogovorili tako o organizacijskem delovanju, kakor sporedu tečaja. — **Pokrajinska delavska zveza.**

—lj **Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani** sporoča, da še ne bo mogoče začeti pouka dne 22. septembra, zato tudi ne bo na ta dan šolske sv. maše. Začetek pouka bo pravočasno objavljen v mali veži šolskega poslopja in v vseh dnevnikih. Prav tako bo ob koncu tega tedna v veži nabit seznam šolskih knjig. Ostale bodo večinoma vse lanske. — Ravnateljstvo.

—lj **Za uvoženo sadje, uvoženo zelenjavo za uvoženi in tudi za domači krompir je Visoki komisar dne 15. septembra izdal cenik štev. 1, ki bo veljaven od četrtka 18. t. m. dalje. Ker so te cene veljavne za proizvajalce in za trgovce na debelo ter tudi za prodajalce na drobno, mora cenik viseti v vseh prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu. Vsi trgovci na debelo in na drobno naj po cenik takoj pridejo v mestni tržni urad, kjer ga dobe po povrnitvi stroškov 0.50 L za izvod.**

—lj **Poziv kolesarjem.** Urad za registracijo biciklov poziva lastnike koles, ki še nimajo evid. tablice, da pridejo po nje med uradnimi urami v Bethovnovo ulico štev. 7. Opozarja se, da je vožnja dovoljena samo z bicikli, ki so opremljeni z evid. tablico. S seboj pripeljite bicikel, prinesite prometno knjižico ali začasno potrdilo in 4 lire denarja. — Uprava policije v Ljubljani.

—lj **Prošnje za sprejem v Oražnov dijaški dom za zimski semester šolskega l. 1941/42** sprejema uprava O. D. D. do vključno 3. oktobra t. l. Upravni odbor O. D. D. bo uvaževal samo prošnje, napisane na prelpisanih obrazcih — tiskovinah, ki se dobe proti odškodnini 40 centesimov pri hišniku Oražnovega dijaškega doma v Wolfovi ulici št. 12. Na obrazcih so natisnjena potrebna navodila glede izpolnitve ter glede potrdil in dokumentov, ki naj bodo prošnji priloženi. Prošnje ni treba kolkovati. Če bo odpravljena po pošti, jo je treba dovoljno frankirati. Nedovoljno frankiranih ali nefrankiranih pošiljk, pisem uprava O. D. D. ne bo sprejemala. Osebno je možno vložiti prošnjo v sobi št. 100 na univerzi v torkih, sredah in petkih med 13. in 14. uro.

—lj **Obvezno cepljenje proti davici** bo jutri 18. t. m. ob 16.30 uri v osnovni šoli Moste.

SREDA, ČETRTEK IN PETEK

V E S E L I T E A T E R

NOV PROGRAM

Začetek ob 19. (7.) — konec pred 21. (9.)

—lj **Šola Glasbene Matice,** ki je začela z rednim poukom dne 5. t. m., sprejema še vedno gojence za vse instrumente in razrede, kakor tudi za pouk teoretičnih predmetov in deklamacije. Prijave sprejema pisarna dnevno od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

—lj **Pokrajinska delavska zveza** vabi vse uradništvo bančno-zavarovalnih zavodov na sestanek, ki bo v četrtek dne 18. septembra ob 17. uri popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze (Delavske zbornice.)

—lj **Rdeči križ,** poizvedovalni oddelek, nujno išče petsobno stanovanje v centru mesta. Cenjene ponudbe na Miklošičevo 22.

—lj **Nesreča pred Karlovškim mostom.** Tik pred Karlovškim mostom se zlivajo na Karlovško cesto tri ulice, ki so vedno polne živahnega prometa. Tako ni čudno, da pride tamkaj večkrat do nerodnih zapletljajev prometa, ko se v naglici srečujejo avtomobili, kolesarji, vozovi in tramvaj. Vendar se pa doslej še ni tam zgodila večja nesreča, ker so se mogli vsi še pravočasno ogniti drug drugemu. Včeraj popoldne pa ki ji je zlomil nogo. Lastnik je občutpostal lep in dragocen konj. V hipu, ko je privozil tramvaj, je zavozil na tramvajske tračnice težko naložen voz z gnojem. Tramvajski voznik svojega voza ni mogel več ustaviti in je zadel v nesrečno žival, ki ji je zlomil nogo Lastnik je tako občutno oškodovan, saj je tudi za takoj prodanega konja prejel le nizko odškodnino.

Ljubljana se pozno budi...

Ljubljanske ulice so ob 7. še skoraj povsem mrtve — Kako začne mesto živeti zjutraj

Ljubljana, 17. septembra.

V Ljubljani ne vlada idiličen mir le ob večerih, temveč tudi ob jutrih. Če zaideš pred 7. na ulico, se skoraj ustrašiš odmeva svojih korakov. Po mestu vlada še nočna tišina, ki jo tu in tam zmoti le tramvaj; tramvajski promet se začenja ob 6. uri.

Pred sedmo naletiš na cesti le na delavce, ki začno delati ob 7. ter hite v službo. Vendar jih ni mnogo. Tu in tam zaropota na najprometnejših cestah kmečki voz: kmetje peljejo živila v mesto. Vendar zdaj ob 7. vlada še mrtvilo na živilskem trgu. Vedno manj je gospodinj, ki vstajajo pred sedmo in ki čakajo na trgu na prodajalke. Ob 7. je še mračno, zlasti, ko je Ljubljana zagrnjena v gosto meglo. Nekaj časa so po sedmi ulice še celo prazne in tihe, kakor prej, ko delavci že odidejo.

Zdaj vlada ob jutrih prijeten mir tudi na Poljanski cesti, ki se je prejšnje čase tresla že ob 5. ali celo ob 4. kakor pod tanki. Tedaj so mesarji vstajali mnogo bolj zgodaj in vsako jutro hiteli po meso v klavnico, nakar so ga v diru dovažali na živilski trg. Do 6. so imeli že vsi lepo urejene kupe mesnin na stojnicah — bila je prava razstava mesnih izdelkov, volovskih stegen in debele slanine. Zdaj pa mesarji zbude ljudi na Poljanski cesti nekoliko prej le ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih, vendar se jim ne mudi tako na trg. Tekmovanja, kdo bo prej pridirjal na klavnico in na trg, ni več. Pogosto kupci čakajo na mesarje na trgu, kar se prejšnje čase seveda ni dogajalo. Vendar zdaj mesarji opravijo svoje delo brez vsake nervoznosti v zadovoljstvo odjemalcev. Odkar so uvedene knjižice za meso, ni več navala na mesarske stojnice.

Med sedmo in osmo je zdaj še mnogo tišje kakor je bilo prejšnje čase. Mnogo meščanov zdaj vstaja pozneje, čeprav hodijo spat še celo prej. Delovni čas v trgovinah se začenja šele ob 9., med tem ko se je prej že ob 8. Po astronomskem času sicer ni razlike, ker so zdaj ure pomaknjene naprej, toda zvečer postane mesto zato tem prej tiho. Tako se mesto začne nekoliko bolj buditi šele po osmi. Nekoliko živahnejši promet je šele ob 9., ko začno po mestu ropotati zastori trgovin.

Zdi se, kakor da si prišel v izumrlo mesto, če stopiš pred sedmo na ulico. Da je pa vendar nekaj življenja za zidovjem, sklepamo po petelinjem petju; petelini kikirikajo povsod: v kleteh, na balkonih, v drvarnicah in menda tudi v samih stanovanjih. Nedavno smo čitali, kako smo lahko srečni zaradi tega ter da so ti koncerti simbolični za naše mirno, idilično mesto, češ, ko imajo v Londonu ponoči koncert siren, dramijo Ljubljančane v prijetno resničnost petelini in nam bude poželenje po kurjih bedrcah. Res, kdo bi ne bil srečen ob teh manifestacijah uspehov naših rejcev perutninarjev! Sreča je pa vendar, da ne prepevajo vse druge male živali, ki jih zdaj meščani rede, kajti sicer bi ne mogli pisati o tako idiličnem razpoloženju, kakršno vlada zdaj v mestu ob jutrih. Kunci na srečo molče in putke ne kokodajsajo. Vendar je težko reči, kakšne številke bi pokazalo živalsko šteje po meščanskih domovih. Zanimivo bi pa bilo ugotoviti, koliko »mufijev«, »sultanov«, »pinčev« in kakor se že pravi spoštovanim pripadnikom ljubljanskega pasjega občestva — je zdaj manj, odkar tudi psi pospešujejo vegetarijansko gibanje in odkar so se rejci preusmerili.

Če hočete Ljubljano poznati nekoliko bolje, je prav, da tudi včasih vstanete malo prej kakor večina meščanov; sprevideli boste, da je naše mesto velikomestno vsaj v tem, da se budi zelo pozno in da je res idilično, pravi otok sredi razburkanega velikega sveta.

Ponudba in povpraševanje se ne krijeta

Na današnjem živilskem trgu precej gob in sadja, malo krompirja

Ljubljana, 17. septembra.

Živilski trg je bil danes že v zgodnjih urah, pa potem vse do kasnih opoldanskih prav dobro založen, zlasti je bilo precej gob, med njimi največ ježevk, lisičk in parkeljcev. Kmetice, ki jih prinašajo, zahtevajo za nje 1 liro do 2 za liter. Nekaj je bilo tudi jurčkov, zlasti večjih kosov, ki so jih kmetice skušale prodajati za ceno, ki je določena tistim za vlaganje. Gospodinje bi bile pripravljene takoj preplačati, če ne bi stal za kmetico tržni nadzornik, ki je prodajalko in kupovalke prisilil, da so se zedinile na ceno, ki je določena po maksimalnem ceniku. Za ježevke in lisičke ni bilo večjega zanimanja, zlasti ker je bilo mnogo blaga slabše kakovosti.

Enako je bilo danes naprodaj več domačega sadja, skoro izključno prav lepih jabolk za ceno 3 lire kilogram. Sadje je šlo naglo v denar in so ga gospodinje kupovale tudi v večjih količinah, ker ga še vedno ukuhavajo in spravljajo za zimo.

Krompir je sedaj naša najvažnejša hrana in je zaradi tega razumljivo, da je po njem največje povpraševanje, morda celo večje, kakor je bilo druga leta ob tem času. Čeprav se meščani na nedeljskih izletih v okolico in na deželo skušajo sami založiti s potrebnimi količinami krompirja, je še vedno veliko takih, ki se zalagajo z njim iz dneva v dan na živilskem trgu. Vse doslej nismo zabeležili večjega dovoza domačega krompirja, med tem ko je magistrat imel stalno naprodaj večje količine uvoženega. Tudi danes ni bilo skoraj nič domačega, magistrat pa tudi ni mogel zadovoljiti vse povpraševanje in je mnogo gospodinj, ki so čakale pred njegovo tržnico, odšlo brez krompirja. Cena uvoženemu krompirju je 1.20.

Kakor vedno je bilo tudi danes v zadostni količini na razpolago vse druge zelenjave, zlasti solate, paprike, kolerabe, peteršilja, zelja, ohrovta in špinače. Kdor se ni zadovoljil s presnim zeljem, si je lahko omislil kislo, ki so ga prodajali po 2.50 kg ali pa s kislo repo, ki je bila po 2 liri.

Naprodaj je bilo tudi nekaj domačih zajcev, cena jim je bila po velikosti, kakovosti in vseh podobnih značilnih svojstvih zelo različna. Od drobnega suhega zajčka, ki je stal 15 lir do velikega orjaka in plemenitega angorca, ki sta bila cenjena na 40 lir.

Na trgu uvoženega sadja je na izbiro v velikih količinah in vsake vrste kakovosti vse sadje, ki si ga je mogoče sedaj zaželeti. Zlasti mnogo je prav lepega grozdja, ki ga prodajajo po 7 do 8 lir. Približno enake cene so tudi breskve, nekoliko cenejše pa hruške. Nekaj je bilo na razpolago tudi brusnic po 9 do 11 lir kilogram.

Vesti z velesejma

— **Naši gobarji se pripravljajo.** Gospodinje se že ozirajo na trgu za gobami in komaj čakajo, da se prične njihova sezona. Dokler ne dobimo izdatnega dežja, seveda gob ne bo, čim pa bo zemlja dobro namočena, pojdejo naši gobarji na delo in na trgu bomo imeli vsak dan dovolj gob. Kdor pa hoče s pridom nabirati gobe, mora tudi poznati vse najrazličnejše vrste, a kar je glavno, razločevati mora užitne od neužitnih in strupenih gob. Gobe jemo vsi radi in vsak bi jih tudi rad nabiral, če bi jih le poznal in če bi mu dopuščal čas. Kdor hoče spoznati in poznati gobe, si bo moral ogledati zanimivo razstavo na Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. oktobra, kjer bo razstavljenih okrog 150 vrst gob v naravi in lepih modelih ter slikah. Prikazano bo tudi sušenje gob in njihova priprava za izvoz.

— **Velik paviljon Goriške pokrajine na** Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. oktobra. Sosedna Goriška se bo v posebnem paviljonu prav reprezentativno predstavila svoji najmlajši posestrimi. V Gorici se je sestavil posebni odbor za prireditev razstave soške zemlje pri nas in je z velikim uspehom izvršil svoje delo. Predstavila se nam bo tako goriška industrija in obrt, kakor tudi kmetijstvo. Med drugim se bomo spoznali z izdelki sledečih goriških industrij: tekstil, kovinarstvo, kemija (firneži, katran, karbolinej (itd.), elektrotehnika, radio, cement, pohištvo. V kmetijskem oddelku goriške razstave pa bo vino, sveže in kandirano sadje, konzerve, razna živila, cvetje, okrasno zelenje, vipavsko vrtnarstvo, mlečni proizvodi, marmelade in še mnogo drugega.

Zanimivosti iz gospodarskega življenja

— **Produkcija radijskih aparatov v Italiji.** Industrija radijskih aparatov se naglo razvija v Italiji. V letih 1937/38 je znašala vrednost produkcije 350 milijonov lir, v letih 1938/39 410 milijonov in lani je že presegala pol milijarde. Industrija šteje 54 tovarn s 35.000 tehniki in kvalificiranimi delavci.

— **Koliko pridelajo v Italiji oranž in citron.** Po podatkih agencije Agit so pridelali lani v Italiji 3,053.000 stotov oranž (predlanskim 2,887.000). Mandarin so pridelali lani 556.000 stotov, predlanskim pa 412.000 stotov. Zelo se je povečal lani tudi pridelek citron; znašal je 3,412.000 q, predlanskim pa 3,342.000 q.

— **Poraba soli v Italiji.** Poraba soli v Italiji stalno precej narašča, kar je razumljivo glede na naraščanje prebivalstva. Monopol na sol ni v veljavi v Sardiniji, Siciliji in Zadru. V vseh drugih pokrajinah je poraba soli znašala v letih 1935-36 2,575.711 q, 1936-37 2,613.338, 1937-38 2,691.728, 1938-39 2,717.369 in 1939-40 2,736.973 q. Poraba soli na leto in prebivalca znaša 6.98 kg v toskanski pokrajini, kjer je najmanjša in 7.64 kg v puljski, kjer je največja.

— **Produkcija obdelanega lesa.** Po podatkih agencije Agit je znašala produkcija obdelanega lesa v Italiji od 1. julija predlanskim do 30. junija lani 3,960.480 m³, med tem ko je znašala v enakem razdobju pred letom 3,495.430 kub. m. Produkcija lesa iglavcev je znašala 2,090.020 kub. m, listavcev 1,828.920 kub. m. Mehkega lesa so producirali 2,152.830 kub. m in 1,810.650 kub. m trdega.

— **Produkcija lovorjevega olja za milo.** Italija producira okrog 500 stotov lovorjevega olja, kakor poroča agencija Agit; produkcija tega olja lahko naraste tako, da bo lahko krili vse potrebe za izdelovanje toaletnega mila. Lovorjevo olje nadomestuje olje kokosovega oreha.

ŠAH

— **Stanje po 5. kolu na mednarodnem šahovskem turnirju v Monakovem** je bilo naslednje: Aljehin, Stolz 4½, Bogoljubov, Lundin 4, Fuster 3½, Mross 3 (1), Richter 3, Nielsen 2½ (2), Foltys, Rabar 2½ (1), Kieninger, Opočensky, Rethy 2½, Cortlever 1½ (1), Leepin, Rohaček 1. Presenetljivo slabo se je v prvih kolih odrezal češki mojster Foltys, med tem ko je Rabarjeva uvrstitev na osmo in deveto mesto lep uspeh hrvatskega šahovskega mojstra.

PRED SODIŠČEM

Državni tožilec: Skratka, obtoženec je zakrivil navadno tatvino.

Obtoženec: Navadno? Pa poskusite vi krasti!

RADOVEDNA SLUŽKINJA

Nova služkinja: »Odkar služim pri vas, me neprestano trga po ušesih.«

Gospodinja: »Nič čudnega. Pri ključavnicah je namreč vedno prepih.«

SPLOŠNO KROJAŠTVO

za gospode in dame, specialist otročjih oblek, kakor tudi popravila. Istotam se poučuje krojno risanje, najnovejši brezhibni kroj, pouk lahek in kratek. Priporočamo! **Ljubljana,** Kolodvorska ulica št. 18, drugo dvorišče Čopova ulica št. 10. 1521

POZOR!

Kupujem rabljene čevlje, snežke in galoše; sprejemam vsa popravila. — Klavžer, Vošnjakova ulica štev. 4. 1547

POUK

v vijolini, vijoli inig v vijolini, vijoli in kitari dajem za začetnike. — Naslov v oglasnem oddelku »Slovenskega Naroda«. 1542

POHIŠTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

Klišeje ENO- IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA Poljubi vašin 23

RAPPRESENTANZE

importanti assumonsi per vasta clientela Italia. Referenze di primo ordine. —

ZASTOPSTVA

prevzamemo za širok krog odjemalcev v Italiji. Na razpolago prvovrstna priporočila.

Studio Tecnico Commerciale Rag. Carone — Avv. Cerillo — Cimarosa 84 — NAPOLI

Makulatur ni papir

proda uprava »Slovenskega Naroda«, Ljubljana, Puccinijeva ul. 5

SCIROPPO GEROLAMO PAGLIANO DEPURATIVO DEL SANGUE

SIRUP GEROLAMO PAGLIANO CISTI KRI

FIRENZE

a Lubiana presso d. d. Salus | v Ljubljani pri d. d. Salus

Na trgu starih knjig

Antikvariati med staro kramo — Zakaj je letos skrahiral dijaški sejem

Ljubljana, 17. septembra.

Kakor v Parizu ob Seini... pravijo poznavalci francoske prestolnice, ko zaidejo na Gallusovo nabrežje v Ljubljani. Na starih mizah raznih slogov in dob in na črvivih stolih se ob lepem vremenu kupičijo stare knjige. Poseben čar je v tem zamaščenem in porumenelem papirju, a učinkuje le na redke. Za večino ljudi so to le »špehi«.

LETOSNJA JESENSKA SEZONA

Naši antikvariati med staro kramo so imeli prejšnja leta tudi svojo sezono. Ko se je začel dijaški sejem, je oživela kupčija tudi v antikvariatih. Kakor so pred začetkom šolskega leta vsi knjigarnarji po mestu preuredili izložbe knjigarn, namestu leposlovnih knjig so razstavili skoraj same šolske knjige, so se pripravili na sezono tudi starinarji. Šolske knjige so razstavljali tudi oni. Ne sicer tako razkošno in ne novih; njihove izložbe so zelo majhne in če hočejo razstaviti svoje bogastvo učinkovite, ga morajo prinesti iz mračnih in prenapolnjenih lokalov na cesto. V jesenskih sezonah so se vselej kupičile na starem pohištvu na Gallusovem nabrežju šolske knjige, tako da jih je imel kupec takoj pri rokah. Izbira je bila posebno bogata. Kupil si lahko šolske knjige za vse vrste šol in vseh vrst izdaj, samo novih ni bilo. Med tem ko so bile na dijaškem sejmu naprodaj navadno le knjige prejšnje sezone, si na stari krami lahko kupil tudi učbenike več prejšnjih sezon. S tem pa ni rečeno, da starinarji niso bili strokovnjaki za prodajo šolskih knjig. Prodajalci jim niso mogli podtakniti kakršne koli knjige. Učbeniki so morali biti tudi dobro ohranjeni, a čudež je, če je star učbenik cel, zato vseeno ni bilo naprodaj šolskih knjig prejšnjega stoletja. Zdaj bi se morala že končati jesenska sezona, a se ni niti začela; stare šolske knjige zaman čakajo na kupce v vseh izložbah naših starinarjev.

KAJ VSE LAHKO KUPITE

Izbira je letos še bolj bogata kakor prejšnja leta. Doslej ni bilo skoraj nobenih kupcev, tako da imajo vsi prodajalci še nedotaknjene zaloge. Vseh šolskih knjig niso mogli nakupičiti v tesnih izložbah in imajo jih še med kupi drugih knjižnih zanimivosti in redkosti. Blago ni ločeno tako strogo po strokah kakor v knjigarnah in pri poklicnih antikvarjih, ki se pečajo samo s prodajo knjig. Starinarji določajo cene knjigam predvsem po zunanji knjižni vrednosti, čeprav starinskih knjig ne prodajajo izpod cene; če je knjiga dobro ohranjena, lepo vezana in če je pisana v jeziku, ki je bolj aktualen, je cena višja in navadno dosega polovično knjigarniško ceno. Za leposlovne, zgodovinske in druge nešolske knjige se zanimajo le posamezniki, ki stikajo med kupi »špehov« po kdo ve kakšnem odkritju. Zanimivi se jim zde stari slovarji, tiski prejšnjih stoletij, razen bibliofilske redkosti, ki jih poznajo le strokovnjaki, nekateri pa rali tudi kupujejo knjige v redkih jezikih. Toda nekateri starinarji ne nakupujejo radi knjig v manj znanih jezikih, ker jih težje prodajo in navadno ne vedo, za kaj prav za prav gre. Dobro znajo ceniti slovarje, pač zato, ker kupci najbolj povprašujejo pri starinarjih po slovarjih. Slovarji so namreč v knjigarnah najdražji in večina kupcev misli, da je antikvarijsko blago mnogo cenejše. Starinarji so vedno dobro založeni s slovarji, a zdaj nimajo v zalogi italijansko-slovenskih in slovensko-italijanskih, ker je že pred meseci pošlo vse blago. Teh slovarjev pa zdaj tudi nihče ne prodaja starinarjem. Značilno je tudi, da med starimi šolskimi knjigami ne najdete italijanskih učbenikov; starinarji so jih lahko razprodali že pred jesensko sezono.

ZADREGA ZARADI ŠOLSKIH KNJIG

Starinarji so najlaže prodali šolske knjige, zato so jih tudi mnogo bolj nakupovali kakor druge. Za letošnjo jesensko sezono so bili dobro pripravljeni, kakor vselej prejšnja leta. Ko bi se naj začela sezona nakupovanja, so razstavili vse, kar so imeli najboljšega. Šolske knjige so tudi označili s cenami. Ni tudi bilo povsem zanesljivo, ali bodo ustrezale nekatere druge knjige pouku, bodisi, ker so zastarele v splošnem ali ker tudi že prej niso bile najprimernejše. Razumljivo, da starinarji niso mogli vedeti pred začetkom jesenske sezone, katere knjige bodo še primerne v novem šolskem letu. Razstavili so vse, kar so imeli v zalogi. Zavreči ga ne morejo kratkomalo in skušali ga bodo prodati najbrž za makulaturo, če se že ne bodo oglasili ljubitelji starih knjig. Prodanih je bilo le nekaj učbenikov matematike, kemije in fizike, vendar tudi teh zelo malo. Reči smemo, da so ostale nedotaknjene skoraj povsem vse stare zaloge starih šolskih knjig.

DIJAŠKI SEJEM BREZ KUPCEV

Dijaški sejem v Ljubljani se je navadno začel prve dni septembra in je trajal do začetka šolskega leta. Bil je vselej velik dogodek za naše idilično meščansko življenje ter neke vrste mladinski praznik. Šolska mladina se je na dijaškem sejmu sčasoma zopet sprijaznila z mislijo, da bo konec počitnic ter se bo morala vrniti v učilnice. Mnogi dijaki so izkupiček starih knjig spravili sami in ga porabili po lastnem preudarku, še raje pa po skritih željah. Marljivo so obiskovali slaščičarne, sladkali se s sadjem in sladoledom, nekateri pa so skrivaj celo grešili — privoščili so si prve požirke tobačnega dima. Dolga leta je bil dijaški sejem pred Mestnim domom. Pozneje so določili zanj prostor ob klasični gimnaziji, zadnja leta pa je bil ob Ljubljanici pri Novem trgu. Tudi letos se je dijaški sejem začel kakor navadno v začetku tega meseca. Prvi dan je bilo na njem zelo živahno in vladalo je veselo dijaško razpoloženje kakor navadno na dijaških sejmih. Čeprav kupcev ni bilo, prodajalci še niso vrgli puške v koruzo, odnosno »špehov« v Ljubljanico, kajti vselej v začetku so bili kupci rezervirani in cene so bile precej visoke. Toda kmalu se je izkazalo, da ne bo nihče kupoval starih knjig, saj je bilo razumljivo, da so mnogi učbeniki iz prejšnjih let zastareli.

ZAKLJUČEK BREZ SLADOLEDA...

Tako je bil letošnji dijaški sejem končan brez obveznega sladoleda, brez sejmarskega hrupa in brez volitve najlepše sejmarice. Ostala je le promenada, a tudi ni tako živahna kakor je bila prejšnje čase. Sicer še prihajajo posamezni dijaki na »sejmišče«, a navadno le na dogovorjene sestanke. Prodajajo le v zaključenih krogih posamezne učbenike, brez hrupnega mešetarjenja. Tega tihega sejmarskega življenja mnogi niti ne opazijo.

Prava sezona se ni začela tudi še v knjigarnah, ker nove knjige še niso pripravljene. Vendar se čedalje bolj bliža začetek šole in starši imajo vedno več skrbi s šolarji, kajti ni dovolj, da le otroka vpišeš v šolo in da se pozanimaš, katere knjige bo treba kupiti.

Skrb za prehrano Francozov

Francoska državna blagajna bo doplačala letno šest milijard za hruh

V francoskem uradnem listu je bil te dni objavljen zakon, s katerim se določajo cene kruha v Franciji za gospodarsko leto 1941-42. Kruh se bo prodajal po maksimiranih cenah, ki so nižje kakor bi sledilo iz nedavno maksimiranih cen žita in temu pristetih stroškov. Razliko, izvirajočo iz najnižje cene žita, in najvišje cene kruha, prevzame državna blagajna. Ker računajo porabo kruha v Franciji na 71,000.000 stotov letno, nastane za francosko finančno ministrstvo zaradi novih cen kruha obremenitev 6 milijard frankov letno. Pri tem predvideva državni proračun za leto 1941. bree okupacijskih stroškov 134 milijard frankov izlatkov, na davkih naj bi pa dobila država samo 68.2 milijardi frankov. Francoski vladi očividno pri itak naglo naraščajoči zadolžitvi novi izdatek v znesku 6 milijard frankov ne bo delal hudih preglavic.

V Vichy so se že privadili neprestanim stiskam. Da bi kmete vzpodbudili k večjim posevkom, neobhodnim za zagotovitev prehrane prebivalstva, so določili višje cene žita kakor lani. Z dobavnimi premijami hoče vlada obenem pospešiti prodajo žita. Na drugi strani so pa mnogi mnenja, da bi mestni konzumenti ne prenesli podražitve kruha, zlasti ker je igrala cena kruha v Franciji vedno tradicijonalno vlogo, ker je bila nekakšen kažipot za cene drugih življenskih potrebščin. Treba bo pa seveda počakati, kako se bo ta mehanizem cen v resnici obnesel.

Drugi zakon, ki je v tesni zvezi s prizadevanjem vlade olajšati prehrano in preskrbo prebivalstva, se nanaša na zaloge v trgovini z živili. Po njem je treba prijaviti vse zaloge živil, čim prekoračijo določeno mejo, ne glede na to, ali gre za proizvajalčevo ali za skladišče kogarkoli drugega. Za pšenico, testenine, riž in sladkor je določena meja na 25 kg, pri mesu in mesnih konzervah sega meja do 100 kg, pri maščobi pa do 50 kg. Tako naj se otežkoči zbiranje izrednih zalog, iz katerih nastane potem črna borza, izmikajoča se kontroli državnih oblasti. Francoska vlada misli, da bo zadostovala policijska kontrola vsega nakupa in prodaje v legalni trgovini, da se prepreči trgovina na črni borzi. Minister za prehrano Caziot pripravlja še kontrolo prometa, da bo mogoče zapleniti »potujoče« blago.

Vlada v Vichy očividno ne primanjkuje policijske energije Vprašanje je pa, če bo po tem samo posebi rešeno vprašanje prehrane in preskrbe prebivalstva. Inozemski zgledi ne zadostujejo, če ni razumevanja za temelje načrtnega gospodarstva med prebivalstvom samim in med gospodarskimi činitelji. Tako se je zopet zgodilo, da so šle centrale, ki jim je bila poverjena razdelitev življenskih potrebščin predaleč in da so same zanesle nered v preskrbovanje. Vlada si zdaj prizadeva na eni strani strožje kontrolirati veletrgovino, na drugi pa nuditi malemu proizvajalcu živil večjo možnost gibanja. Zanimivo bo videti, ali bo dosegel na tem polju novi minister za preskrbo Caziot kaj uspeha. Za bodočnost Francije bo odgovor na to vprašanje nedvomno velikega pomena.

Velik pomen mleka za prehrano

Italija pridela letno okrog 50 milijonov hektolitrov mleka

Mleko je odlično živilo, ker vsebuje celo vrsto najvažnejših hranivih snovi, potrebnih organizmu za življenje in razvoj. Mleko vsebuje v glavnem tolšče, beljakovine, ogljikove hidrate, rudninske snovi in vitamine.

V resnici je mleko popolna hrana prvih začetkov življenja in če je potrebno, je tudi zelo koristno živilo za odraslega človeka in starca. Glede na tolšče predstavlja smetana v tej vrsti najvažnejših življenju potrebnih snovi tisto, kar si moremo najbolj želeti in kar je najbolj sprejemljivo za človeški želodec. Tolščo smetane človeško telo izrabi do zadnjih kapljic. Jasno nam bo to že, če pomislimo, da se dojenček, komaj zagleda luč sveta, hrani s samim mlekom.

Od beljakovinastih snovi je najvažnejša sestavina mleka kazein. Je enake važnosti kakor beljakovinaste snovi, ki jih vsebujeta meso in jajce. V vrsti vrednosti živil moremo kazin uvrstiti na prva mesta.

Snovi ogljikovih hidratov predstavlja v mleku mlečni sladkor, rudninske snovi kalcij, fosfor, kalij in magnezij. Končno so v mleku zastopani tudi vsi vitamini, bodisi, da jih vsebujejo tolšče, bodisi tisti, katerih razkroj je mleku koristen. Mislimo pri tem na mlečne kvasnice.

Mleko je najbolj ekonomična hrana in je zaradi tega priporočljivo manj zaposlenim ljudem. Z 1.60 lire do 2 morete dovesti telesu 700 kalorij, medtem ko je meso dražje in si z njim za 2 do 3 lire dovedete povprečno samo 250 kalorij.

Če bi ljudje poznali pravo hranivost mleka, bi ga uporabljali nedvomno kot hrano ne samo kot pijačo, saj vsebuje v glavnem enake snovi kakor meso (beljakovine in tolšče). Liter mleka vsebuje beljakovin in tolšč toliko, kakor 150 gramov mesa in pri tem ima še veliko višjo kalorično vrednost. Za vsakdanje potrebe organizma ni potrebno uživati niti mesa, niti jajc, niti rib ali sira, če se med dnevom popije pol litra mleka.

Nadomestitev mesa z mlekom, kadarkoli je mogoča, prinaša dve prednosti — predvsem velik prihranek pri izdatkih konzumenta, kar tudi moramo vedno upoštevati in velik doprinos k živilski avtarkiji naše države. Italija prideluje letno okoli 50 milijonov hl mleka in se s to količino uvršča v pomembno vrsto med evropskimi državami. Večjo produkcijo mleka izkazujejo Zedinjene države Severne Amerike, Rusija, Nemčija in Francija. Predvsem pa je Italija znana po svojem siru, katerega kakovost in količina nima po vsem svetu tekmeca.

Mussolini nadzira motorizirani bataljon Italijanske Afriške Policije na vajah v nekem kraju srednje Italije.

Nacetu Kunstlju v spomin

Vrhnika, 15. septembra.

Nenadoma nas je zapustil! Usodi, ki ji nihče ne uteče, je podlegel v soboto znani

in spoštovani gostilničar, naš Nace Kunstelj Čil in zdrav, podjeten in skrben si podlegel prehitro, ker Tvoja leta, čeprav že 72seta, Te niso položila, temveč nesreča, nesrečno naključje — usoda! Kolikokrat smo Te videli, ko si s kolesom obiskoval naše bližnje vasi, a nihče ni mogel misliti, da Te bo baš na kolesu dohitela mrzla roka smrti! Nace! Težko nam je vsem, ki smo Te poznali, Te spoštovali in ljubili, a zakonu smrti nihče ne uide!

Izobilje pšenice v Kanadi

Posebno važnost polagajo v Angliji na poročilo, da so znašale ob koncu pšeničnega leta, ki je minil 31. julija 1941., zaloge pšenice v Kanadi 480 milijonov bušlov, kolikor niso znašale še nikoli. Če pa zoperstavimo temu angleško obveznost prevzetih 19 milijonov bušlov, ki jih je označila angleška vlada za skrajno mejo, kako daleč more iti Kanadi na roko, je jasno, da je zašla Kanada glede odprodaje svoje pšenice v zelo težaven položaj. V začetku pomladi so kanadskim farmarjem sicer nujno priporočali, naj opuste pridelovanje pšenice in se lote živinoreje. Toda to priporočilo je prišlo deloma prepozno, deloma je pa naletelo tudi na gluha ušesa.

Zato že zdaj pričakujejo, da bo mogla kanadska vlada prihodnje leto seči po prisilni omejitvi setve pšenice, da bi se zaloge še bolj ne povečale in da ne bo mogla izplačevati farmarjem še večje odškodnine. Politika omejitve bo tem nujnejša, ker je zavladala tišina okrog mednarodne pšenične konference velikih izvoznikov in porabnikov pšenice, sklicane po Anglij v Washingtonu. Najbrž do te konference sploh prišlo ne bo.

Nahod povzroča ogromno škodo

V Združenih državah so izračunali, da stane nahod narodno gospodarstvo vsako leto 2 milijardi dolarjev. Gre za neposredno izgubo, ki jo utrpe zaradi nahoda svojih uslužbencev razna podjetja. Mnogi uslužbenci morajo ostati doma, kadar so nahodni in to pomeni občutno izgubo za dotična podjetja. Pri tem pa še ni računana izguba, izvirajoča iz manjše storitve, iz stroškov za zdravljenje nahoda in trajnega poslabšanja zdravja zaradi nahoda. Mnogi zdravniki celo menijo, da je v gotovih primerih nahod lahko predhodnik težkih bolezni. In vendar se nalezljivost nahoda podcenjuje. Če bi se ljudje zavedali, da ne gre samo za neprijetnosti posameznika, temveč za veliko izgubo celote, bi posvečali nahodu in preventivnim ukrepom proti njemu večjo pozornost in dosegli bi se tudi večji uspehi v zdravljenju nahoda.

Omejitev v proizvodnji obutve na Madžarskem

S 1. septembrom so stopile na Madžarskem v veljavo odredbe glede obutve. Zdaj smejo na Madžarskem izdelovati samo 9 vrst obutve. Od 1. oktobra bo vezano na dovoljenje izdelovanje obutve z lesenimi, gumijastimi in drugimi nadomestnimi podplati. Za čevlje z umetnimi podplati ni bil odrejen prodajni sistem. Nove omejitve v proizvodnji obutve se ne nanašajo na uporabo svinjskih kož.

Radio Ljubljana

Četrtek, 18. septembra 1941-XIX.

7.30: Poročila v slovenščini, 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa, 8.15: Poročila v italijanščini, 12.30: Poročila v slovenščini, 12.45: Simfonična glasba, 13: Napoved časa - poročila v italijanščini, 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom Draga Marija Šijanca; slovenska glasba, 14: Poročila v italijanščini, 14.15: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Giuseppa Morellia ob sodelovanju sopranistke Gabrielle Gatti, 14.45: Poročila v slovenščini, 17.15: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizza, 17.45: Pevski zbor EIAR pod vodstvom Bruna Erminera, 19.30: Poročila v slovenščini, 19.45: Lahka glasba, 20: Napoved časa — poročila v italijanščini, 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.30: Prenos iz gledališča La Fenice iz Benetk: Ugrabljene Sabinke, W. A. Mozart. V odmorih slovensko predavanje in vesti v slovenščini. Po operi poročila v slovenščini.

PROKLETSTVO DEMANTA

28

Roman.

Gromska strela! Ta dečko je očividno skril demant v svoj kovčeg. Odprla sva ga, a čeprav sva prebrskala in premetala vse, kar je bilo v njem, nisva našla demanta.

Vendar sem bil pa trdno prepričan, da je imel ta lopov demant v žepu, ko se je vrnil v hotel.

Kam ga je skril?

Znova sem ga preiskal, pogledal sem celo v njegove čevlje in jih otipal od vseh strani, toda našel nisem ničesar.

Manzana, ki je z razumljivim zanimanjem opazoval moje početje, mi je naenkrat zašepetal:

— Najbrž ga je skrivaj stisnil v roke tej ženski.

Preiskati sem hotel tudi njo, toda v trenutku, ko sem jel brskati po njenih žepih, je nekdo naglo trikrat zapored rahlo potrkal na vrata.

Obstala sva nepremično in pridržala sapo. Potrkal je še enkrat in osoren glas je vprašal:

— Ludvik, ali si doma?

Minilo je nekaj sekund, potem je pa prišlec sklenil oditi, ker ni bilo nobenega odgovora.

Slišala sva, kako odhaja po stopnicah; in ko so njegovi koraki povsem utihnili, sem nadaljeval preiskavo.

Morda nisem povsem ohranil rezerviranosti, ki jo je gentleman dolžan ženski, toda to se je izplačalo.

Končno sem našel na podvezo te ženske prišito usnjeno vrečico, v kateri je bil demant.

Ko sem se dobro prepričal, da je v vrečici moj Regent, sem jo spravil v žep svojega telovnika in stopil z Manzano k vratom.

Srce mi je tisti hip močno utripalo in rad bi bil dal deset let svojega življenja za to, da bi bila že zunaj.

Prisluhnila sva. Nekje je rahlo zaškripalo in to je zadostovalo, da sva zadrhtela. Za hip sva mislila, da stoji nekdo na hodniku za vrati. Slišala sva ropot, kakor da rahlo stopa po hodniku ženska, potem so se pa zaslišali težki koraki moža, gredočega po stopnicah doli.

Od spodaj se je slišal žvenket kozarcev in krožnikov, vmes pa je zdaj pa zdaj tako močno zapel telefon, da je zaglušil vse druge glasove.

Ozrl sem se na obe najini žrtvi: nista se ganili na svojih mestih in vprašal sem se, da-li ju niso najini robci zadušili.

Vest me je jela peči in stopil sem najprej k možu.

Dihal je skoraj normalno. Ženino dihanje je bilo pa zelo slabo in takoj sem spoznal, da je bila omedlela. Zrahljal sem nekoliko robec, s katerim so bila zavezana usta, potem sem se pa vrnil k vratom, kjer je stal Manzana. Dotaknil sem se njegove roke.

Naglo se je obrnil in sporazumela sva se s pogledom. Rahlo je prikimal z glavo in tiho zasukal ključ.

Kmalu sva bila na hodniku. Nikjer ni bilo žive duše. Ne da bi pospešila korake, sva odšla po stopnicah doli.

V trenutku, ko sva bila na zadnjih stopnicah, se nama je približal star gospod, ki sva ga dobro poznala. Spremljal ga je hotelski sluga in slišala sva, kako je dejal: To ni v redu... Pravim vam, da so v svoji sobi. Slišal sem, kako so se tam premikali.

Čim sem opazil starega gospoda, sem se naglo obrnil v steno, Manzana si je pa zakril obraz z roko.

Ta previdnost je bila očividno odveč, kajti stari gospod se menda sploh ni zmenil za naju.

Mirnih korakov sva šla skozi vežo, polno prtljage in nosačev. Čim sva stopila na ulico, sva jo ubrala proti mostu, kar so naju nesle noge, in kmalu sva bila na oni strani Seine.

Šele tam sva si oddahnila in se jela glasno smejati, ne da bi vedela, zakaj. Debeluhasta dama, ki je šla mimo naju, je mislila, da se ji posmehujeva, in ogorčena nad najino predrznostjo je naju ošinila s srditim pogledom. Midva pa nisva smatrala za potrebno opravičiti se. Naglo sva zavila v ulico vodečo med doki in skladišči in tam sva lahko končno izmenjala svoje vtise.

— No, — je dejal Manzana, — mislim, da je bilo to dobro odigrano.

— Imenitno, dragi moj, in dolžnost me veže, da vam napravim poklon za mojstrski način, kako ste zvezali ta dva lopova. Priznam, da brez vas ne bi mogel uspešno opraviti tega dela.

— Ah, kaj, storil sem, kar sem mogel... Šlo je za najino svobodo.

— In za najino premoženje...

— Da... za najino premoženje... Mislim pa, da bi bilo dobro, če bi malo pazila, kajti policija se bo pečala s to zadevo in uvedla preiskavo.

— Seveda. V Parizu bi se nihče ne zmenil za to, tu pa obesijo vsako malenkost na veliki zvon. Vse mesto bo na nogah.

— Kaj nameravate storiti?

— Odpotovati čim hitreje, seveda.

— Kaj pa denar?

— Počakajte, morda ga pa imava kaj.

In vzel sem iz žepa denarnico, ki sem jo bil vzel svoji »žrtvi«. In brž sem začel brskati po nji.

Žal je bil v nji samo en bankovec za petdeset frankov.

— To je malo, — je menil Manzana. — Kakšni siromaki so ti ljudje. In vendar so se tako napihovali. Človek bi mislil, da sta to nabobova sinova. Sicer je pa najbrž imel oni drugi lopov pri sebi blagajno, tisti, ki je trkal na vrata. Morda... V tem primeru je škoda, da tudi njega nisva zgrabila. Toda povejte mi, dragi moj, ne vem, če je tudi vam tako kakor meni želodec že padel do peta. Pojdiva obedovat... Potem se pa potrudiva čimprej zapustiti to mesto.

Krčma »Pri nosaču« je razprostirala pred nama svoje nesnažno pročelje in z zvezdami okrašene oknice. Vstopila sva in sedla k mizici. Komaj sva pa to storila, mi je že bilo žal, da sva si izbrala to krčmo petega reda. Gostje so naju začudeno pogledali.

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Vlad. Regally // Vsi v Ljubljani